

Zdigitalizowano w ramach projektu „OCHRONA I KONSERWACJA CIESZYŃSKIEGO DZIEDZICTWA PIŚMIENNICZEGO”

2007-2010

Wsparcie udzielone przez
Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię
poprzez dofinansowanie
ze środków Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

DD.

F. II.
22.

Libertas Divina Legis

in Imperio Sinico

Varijs temporibus et occasionibus cursita, ac
demum obtenta, publicatæque, die 5. secundæ Lunæ
anno 35 Imperij Khamhi. hoc est 22 Martij A. 1692

Epitome Historica

à R. P. Josepho Suarez Rectore Collegij Pekinensis

Descripta:

Ex Idiomate Portu- Gallico in Castellanum:

A. D. Joanne Espinola Bæza Echaburu

translata;

Nunc vero Latinitate donata.

~~Antiquis Ritus et Reges Imperio et Peritiam planis~~
~~Antiquis Ritus et Reges Imperio et Peritiam planis~~
4 0898.

Leopoldi Schiefelinus

Ad Lectorem.

[illegible]

Pars Ima.
Insuperabilia obstacula Superiorum temporum oblinendo
Libertatem Divina Legy.

Caput Ium.

Grandis difficultas impedientis propagationem fidei in Sincy
& media ad eam pervinendam adhibita ab ipso Missionis
hujus exordio usque ad annum 1654.

Ab ingressu Predicatorum Evangelicorum in Sincy, ad annum usque presentem
seque impedita tempus fuit Lex Dei, à libera propagatione, non tantum ob legem
antiquam hujus Imperij prohibentem ingressum et commorationem alienigenarum, sed
longe magis ob veterem etiam prohibitionem, incolis factam, letam novam aut
extraneam amplectendi, adeo ut approbata solum fuerit, omnibus tenenda, Lex,
ut vocant, Jurisconsultorum, quam dedit Sinensibus Magnus Magister Confucius.
Sola vero Pontiorum jam in Sincy vetuste permixta fuerunt tantum, non appro-
bata. Si primi interdicti Praecones Evangelij grandem Imperio habuissent obicem,
infrandi & commorandi in Sincy. Verum sub umbra illorum, quos ad hanc aulam
vocaverat Imperator, et aliorum, qui per Macaum cum beneplacito Imperatoris,
et Mandarinorum intrabant, vibrantesque in hoc Imperio, intrabant. Et manebant
etiam alij occulto, sed omni titulo fratribus illius, qui praerat tribunali Mathema-
tices. Hoc titulo, pastorinis, et epistolis commendatisque, dicti Praesidij subnixi
poterant discurrere per quancumque cum grandi cautela, et reverentia in quacunque
Imperij Provincia, Et sic fiet deinceps, quia illa prohibitio contra exteros
facta, etiamnum abrogata non est, nec videtur abroganda, quia sine per-
fusa habent, illius abrogationem esse periculum in Imperio sui ruinam.

Majores adhuc difficultates Evangelicae propagationi obicere prohibitis etiam
Indigenis lata non recipiendi Legem novam, vel peregrinam, cum proinde
Lex Divina huic imperio fuerit nova, peregrina, non approbata, id est apud
indigenas in exigua erat estimatione, sicut letata, quae per antiquitatem, nec
approbationem commendat, tum etiam quia identidem prodibant Mandarinorum
dicta, non populus modernae leges accipit. Inde frequenter nascibatur possessio
Catholicis Christianis Legem Dei testantibus, et illius Praeconibus, inde per quos perjurati
Gentiles delinabant, et dedignabantur auctorem predicationem Evangelij.

Patribus nostris non bene gerenda summum erat momentum Scientia Mathema-
tica, quae utpote summa estimationis et utilitatis in hac Pexinensi Tode imperio
erat modum oblinendi firmitatem aliquam et securitatem in eadem urbe, ubi et
habendi faciliem accessum ad Imperatorem, in quo primum sibi locum vindicavit
P. Joannes Adamus, qui Imperantibus jam Tartaribus via Mathematicae illi
gratiam et familiaritatem Imperatoris Xumchi sibi commoverat, ut ab eodem
constitueretur, unicuique Mathematici tribunali praefectus, concedereturque ipsi tribunali
quoddam sigillum Regium, maioreque aliaque Imperij. Huic Imperator insuper

Singulari admodum frequent. qd honoris prestabas ac beneficia, redundantia in
estimationem et approbationem tacitam fidei nostrae. Accipis quod P. Gabri. d.
Magallan. y Curiosi ar. lo. fat. mirum in modum obl. favoris, quo varia oblinis
beneficia in commendationem Legi Divinae. Atque ita superstitio hor. princip.
Evangelij Praconibus sal. facili. erat promulgatio illius. Hi. enim non desunt
persecutiones aliqua in Provinciis, nihilominus ingens Auctoritas P. Joannis Adami
eas actutum dissipabat.
Porum quia nondum nulla. tal. radix persecutionum hujusmodi, videlicet defectus approba-
tionis, quam nondum oblinuerat in Sinu Lex Dei, de. d. ante Imperatore. Khamhi,
et gubernantibus Imperium quatuor Grandibus, tanquam Tutoribus novissimi Imperatoris
Khamhi, adhuc dum Infantis, tunc enim vero Legi Divinae antagoniste. Precipue
quidam nomin. Yungquandien, infurrexer. adversus P. Joannem Adamum, reliquosq.
omnes Evangelij Pracones, animo extinguende in Imperio Divinae Legi per
interdictum, quod ipsa. dictum est, sententia. et de. d. ante trium tribunalium, a quatuor
Imperij gubernatoribus firmato nomine Imperatoris Pupilli, quo prohibebantur fidei
Praedicatoribus, et in P. Joannem Adamum fulminabatur mortis sententia. Haec tam
brevis revocata, Patriq. in libertatem restitudo indultum est, Man. P. Jo. P. ubi
paucorum dierum intervallo ad vitam abiit. mentionem: Juli. et P. Ludovici Buglio,
Gabrieli d. Magallan. y, ac Ferdinando Verbiest. Caesari. P. Jo. P. ergastulo
transiit ad cantonens. annorum aliquot. exilium. Ita per Imperium nominationem
notitia. g. m. erat sub interdicto fidei sanctitas.

Caput L.

Industria anno 1689 adhibita pro consequenda libertate Legi Divinae, et
Dei. d. ante, quo Imperator Khamhi hoc ipso anno imperij sui octavo eam denu. interdidit.

Sam Imperator Khamhi, parum Imperio aetatem, ac judicii maturitatem attigerat, atq.
a manu tutorum ind. p. erat gubernium, cum Patribus Ludovico Buglio, Gabrieli
d. Magallan. y, et Ferdinando Verbiest. P. Jo. P. superstitibus: is. eum a fulgore lapidis
sui non modo facilitatis pristina Legem Divinam promulgandi, sed approbationis
etiam, publicaeq. per Imperium Libertatis. Fundabant illi post Deum s. ad quem
frequenter orationibus, sanctissimis sacrificijs, gemitibus, lacrymisq. confugebant:
suum suam in duobus Grandibus amicis, quorum unus erat Regulus, seu Princeps
anguinis, magna in Imperio Auctoritas, et alt. or. colatus, dictus solatus. Impi-
ratoris Patribus, prima apud Imperatorem admissio. Hi. jam tempore quatuor
illorum gubernatorum, Patribus favoras, ob costum sibi ab ipsis beneficium pre-
stitum, optabatq. ne despectu. orationem, quam cum id temporis nancisceretur
peropportuna, Imperatori committeret Patribus, officioq. ut Praefectura Ma-
thematica conferretur P. Ferdinando Verbiest, in hac facultate eminenti,
quique sapient. publicis disputationibus Sinens. Mathematicos conviciorat, et
Imperatori cum grandi satisfactione, ad varia Math. q. interrogata responderat.
Atque ita Imperator ipse benevolentiam indeq. les. exhibebat, tum quod P. Verbiest
Scientijs Mathematicis maxime sibi satisfecerat, tum ob grandem voluntatem
quam petierat ex Curiosis Patri Magallan. y anaglyptis.
Hac igitur Imperatoris benevolentia dexterrime usi Patri s. cum aliquando omnes
huius Principi adfuer. s. mult. Et fidei nostra veritat. m. exposu. ubi. s. calumnias
annis superioribus in eam contritas, vidensq. P. Ludovicus Buglius reliquorum

Superior, quod Imperator propositum se ostendit, proutque ad faciendum san-
cti, ex communi Censorum Patrum Consilio ac amici Reguli, stimulantibus: ad crea-
tionem tam opportunam elabi sineret, de rebus omnium suum nomen sue Majestati
pottingere libellum supplicis, in quo relatis vexationibus, et iniuriis quatuor Guberna-
torum tempore Legi Divinae causa toleratis, ex falsa accusatione tum Legi ipsius, tum
Predicatorum facta per Yampuanglion, orabant suam Majestatem, mandaret eorum examini
subijci, ac veritatem declarari. Et quia eorum persecutionis tempore Christiani aliquot
Mandarini fuerunt partim interfecti, partim in exilium pulsati, partim manibus suis
spoliati, postulabant insuper, ut exulibus Patrie, huiusmodi officiis, ac dignitatibus restituerentur.

Non solent Imperatoris sententiarum immediati recurri petitiones, aut
scriptum cuiuscunque negotii, sed nuncupatio, ut praetendunt, informant Tribunal
ad quod negotium suum pertinet, tribunal vero memoriali deferret pottingat Imperatori.
Quod si unum dictum tribunal petitionem non accipit, ei quod indignam arbitretur,
aut quocunque alio ex capite, aliud superius tribunal, quod nuncupari potest tribunal
Memorialium, et ab omnibus alijs impendens, quod antea in alijs tribunalibus repulsam
patro indurum et recurre, mutando petitionem, in formam libelli supplicis, quem
dictum tribunal, si negotium dignum iudicet, ipsi Imperatori praesentat.

Oportebat itaque petitionem Patrum deferri ad tribunal rituum, quod religionis causa
spectant, et si accipere nollit recurrere cum dictis formalitatibus ad tribunal
Memorialium. Verum quia hoc ipso tempore, scilicet mense Junio memorati anni 1669,
Imperator Regulus aliquot designaverat, qui ad fontem palatii recipere omnes petitiones,
non quod vellet contra unum eorum primis Imperii Gubernatoribus, nomen Patrum
tum ob lese Majestatis criminari, tum in latrocinio mancipatum, id est P. Ludovicum Buglium
cum duobus socijs Magallanes et Verbiest, hoc etiam Regulus accepit, petitionem
suam portaturus, tum ob querelam in ea contentam adversus dictum Gubernatorem,
tantum fieri persecutionem, tum ad evitandas graves et difficultates in alijs tribunalibus
certo ut existimabant, obviaturas. Denique a Regulis et Patribus et eorum exemplis
fuit petitis, moxque Imperatori praesentatae, qui etiam remisit ad tribunal rituum,
ad finem ut examinatae cause iustitiae, suum pro more, quid dicendum esset, daret
arbitrium.

Non habent sine tomis iuris, juxta quae causarum iustitiam definiant,
sed ad ferendam sententiam archivia excothuntur explorandi gratia, num aliquando
eadem causa sit prejudicata, aut saltem num variatur, de rebus alijs quod in
sententia, qua praesenti casui deferriat. Tum hi sententiae volentes allegari
et novae, quae arument rationibus adiectis, iudicium suum Imperatori tribunalibus
praesentant atque ista factum est, ut Praefectus, Ceterique tribunalibus rituum Mandarini
Legis Divinae capitalis in imici, et in suis de Patrum Memoriali arbitrio referrent
infamem prorsum et iniquam sententiam, quam idem tribunal annis superioribus
tulerat contra L. Bidon Praetorem, addentes rem totam iam transmissam in iudicatum,
novaque examini ac iudicio subijciendum.

Verum Imperator ad novam Instantiam P. Buglii et sociorum, iterato causam hanc
remisit examinandum ad concilium quoddam vel Parlamentum constitutum ex Regulis
vel Principibus, Ducibus et Marchionibus Imperiali sanguine oriundis, alijsque Grandibus
Imperii Mandarinis, quibus praeterea amici illius Regulis, de quo supra. Ipsi sunt
ad hoc huiusmodi tribunalibus rituum Praefectus tanquam partis causam dicturae.
multa ac horribilia sunt argumenta ab hoc Praefecto et sinarum advocatis factis, in
medium adducta, multa calumniae ac rationes sophisticae, quibus perfractum nitebatur,

et quingenti decurser celebrato conventu in Divina Lex in hoc imperio approbationem
sortiretur. Suffragabantur Sinarum mandarini omnes quotquot intererant Parliamento,
ad enim hic apicem attingit L. Ludovici Pugii non minus in Litteris Sinicis quam Liro,
negj. Sereniss. versatissimi, amica. potius. eloquentias, quā argumēta dissolventes,
calumnijs refellebat, antagonizēte diluebat sophismata, tam solius facundia, respondit
ut in antiquis fuerit, plura admirationis in Principibus et Dominis Tartari, an
vnde undie excitaret in Mandarini Sinarumque Considj. Nihilominus in Parlamen-
ti arbitris, Imperatori proponendi ita resistere Mandarini, ut Tartari, quidquid in
causa nostre favorē committerentur, fuerit impossibile prima propositione obtinere Legij
Divina approbationem, quippe amplectenda pro indigenis libertatem, sed tam solum appro-
bant pro Europaeis, permittēbantque.

Imperator nō indoluit, iussit denique arbitrari Parliamentum. In hoc secundo conventu,
refutatis majori cum evidentia, a L. Ludovico Pugio calumnijs in fidem nostram, quique
Praetoris fabricatis, Consensum d. m. Sinarum Mandarini in arbitrium recurrendum, prout
onabant Principes et Domini Tartari tenore sequenti: Ex mandato Vestrae Majestatis
Verato Cognoscendo, examinandis, tradendis negotium Divinae Legi, animadvertimus:
quod nequam ille, dictus Jamquam hien, verbis malevolis, et fictis falso accusaverit Legem
Dei, dicendo: quod sit Lex perversa, et diabolica, propter quod tunc fuit prohibita.
Nunc autem causa exactissime, et ad amicum ponderata, perspicimus: quod Lex Divina
nullatenus praesentat opera mala, aut perturbationibus sit obnoxia, recteque rationi
Contraria. Quam ob causam aequum est, mandari Praetoribus illius, ut eam praedicent,
et dilatarent eodem modo ac tenore, qui prius id faciebant. Quod attinet Ecclesias
et domos extra portam civitatis Sici, a Tribunali Architectura vindictas, ab emptione
funeribus exortas, aequum est: eorum pretium, locumque vacuum restitui, et huius
nando prohiberi, usque locis, item ut illi viginti quingenti Europaei Legi Divinae
causa in Cantonia Guloy a Generatissimo duarum Provinciarum et Portuque Can-
tonia Sumptibus Vestrae Majestatis, ad usum hanc remittantur, usque de adventu
eorum Vestram Majestatem Lethonem faciat relium tribunal. Exprodit insuper
trucidatorum quingenti Mandarinarum familias Guloy in ad. et suar. re. et filijs
eorum, si qua habebant munia restitui. Proponunt etiam alia puncta in
alijs Contentibus prius resoluta quorum substantia haec erat: P. Joannem
Adamum fuisse falso accusatum, et iniuste condemnatum ipsius Adversarium
Jamquam hien capite. phendendum, uxorem eius filiosque in Tartariam relegandos,
Mandarinos Legi Divina causa officijs, exuloy, Sin. i. mora restituendos.

Facta hac propositione non erat dubio loci, quin Imperatorij Decretum
dato arbitrio per omnia esset Corresponsurum, tum quia Imperatorij Sinarum
rarissim. utentur potestate absoluta adversus tribunalum, huius cum primis
Parlam. arbitria; tum quia de Imperatorij animo nullum erat dubitandi vrb.
quum, cum nemo magis favor. et huc negotio. Porum amuli hostesque fidi. et poten-
tia et astutia fr. et magni cuiusdam, gratiaque poll. et, minij. et. et. Sin. tra.
informatione, vel ut forebatur, mun. ribus corruptis, ad minicula ita Imperatorij
animum alt. raturunt, ut pro bonella etate, blandoque genio, regi sepe ab hoc favorita
persuaderique Sin. quod subn. eto, conceperit Decretum.
Rationi atque Iustitiae admodum foret Consensandum itane arbitrio Regulorum,
totique Parliamenti, capite. damnando accusatorem Jamquam hien, verum quia
m. mer sum, m. qu. tante Sen. Atij mis. et, consui. cl. mentia. utendum, ac misericordia
atque. ac. et. ipsum supplicio, Conjugum liberosque. exilio absolvi. Patribus in Cantonia

Caput 3.

[illegible]

Hac tempestate jam dignitate exciderat supra memoratus rituum Praefectus,
Legis Divinae haec, praeterea alii nuper P. Joannis Adami amici, huc
fusus amicitia P. Ludovici Puglii, P. Magallani, et Verbiest Apud
Praefecti offert novam petitionem, privato Imperatoris jussu omniumque trium
Nominum Concipiam. Verum nec Praefectus iste, Mandarinique tribunatus rituum
nec tribunatus memorialium, quos Patres recurrebant, mutata pro more petitione
in formam Libelli supplicij, eam acceptare voluerunt. Coacti itaque sunt
refugere ad Amicum Regulum et Colatum Solay, qui nequaquam desuper
egressus cum Mandarinis rituum, tam obfirmati erant adversus Divinae Legi
approbationem! donec tandem Colatus Solay memorialium tribunal adigeret
et acceptandum et Imperatori presentandum memoriale stylo Sinico ac phrasi
examusatum concipitum tenens sequenti:

Ludovici Puglii, Gabrieli de Magallani et Ferdinandi Verbiest, hominum
Religiosi ex orbis procul disitis, Vestrae Majestati, hoc memoriale reverenter
porrigunt, petuntque beneficia tanta, quibus cogantur vivere ingrati, liquidum
onus, quod in corde et humeris gravamus, grandium favorum et gratiarum quae
Majestati vestrae in nos consulit, hincque singulis confert, nec par habet, nec
suum, vincitque omnia quae antiqui ac moderni Imperatores profuderunt
beneficia. Nec modicum erat, quod si post falso in crimine vocatum P. Joannem
Adamum a tamquam sine dignitate ad Majestatem vestram approbare arbitrium
Principum de sanguine, Regulorum et Grandium Imperij, judicantium, Man-
darinorum, cretae dignitati, Gulij Patria institutorum, mortui insignandorum
titulos, officiaque petimus, ac si essent in vivis, filiorumque absentium
munus admodum. Quam ob causam nos viventes speramus, et gremio in summi-
tate vestri misericordiam et pietatem, Majestati vestrae, quae solis adinstat
Montes et vallis, alta et humilia, Magna et parva, omnia illi tradit, providet
omnibus. hac tam communi benignitate fulti obsecramus Majestatem vestram,
ut illius etiam participare faciat Religiosos, qui etiamnum deservunt in
Metropoli Provinciae Cantoniensis, quorum pars major decem est aetatis, 60
70, 80, annorum, et eorum numerus fuit decem. Sane in Sine vocati
jussu praetoribus Domini Imperatoris, nonnulli Mathematici periti, omnes Religiosi,
Majestati vestrae Parati, qui in hoc regno degimus, ab aetate honora, nobilibus Patre,
Matre, honoribus, quibus omnibus quae mundus amat, aequamur, libenter solum et
virtuti operam navamus, habet quidem in Europa, vivimus tamen in Sine, morem
utque non locum ac indigens ab annis fere condum. Praeterea si haec non sufficiunt
argumenta, satis est, quod arum servulorum, Domini Imperator, Majestati vestrae
progenitor probus agnovit, Legem Divinam esse sanctam, ac sine macula, adeo ut
hoc intuitu fundaretur et ex hoc, et P. Joannem Adamum indultaret Magistram
Legi, erecto in ipsius ac Mathematicae Encomium monumento. Sex annis singulis
hanc invisitabat ex hoc, scribat et conscribat, ut Patres per Provincias passim
singuli in ex hoc vivrent, propriamque inibi functionem et religiosa exercerent
Ministeria. Etiam providere aliquid iterum, et hoc rogamus Majestatem vestram,
ut abinde et fastigis sua grandis potentia ac Majestati in abyssum humilitatis
Nostrae propiciis etiam nos, et multum quae passim consuevit, beneficium confert
unum, videlicet ut Consideratis afflictionibus, ac desolationibus Patrum Cantoniensium

quam ab ipso causa et ratione patiuntur, gratiosè rata habere voluit, quæ Majestati
Vestra progenitorum, avum, et ulorum beneficio indultit. Ità vivi ad exilium, sua reverentia
fieri ad sepulchra. Ità Majestas vestra continuabit pietatem ac misericordiam, quæ
Patris ipsius, Grandis illi Imperator, ulorum avum, ulobatur. erga pauperes hos
advenas: ità Dominus, vita nobis ad vestra obsequia, multos in annos supplicet, vita
quam vobis Aliprotus Dominus nobis secundo imperet. Presidemus autem cum omni
Reverentia hoc memoriale, ad informandam Vestram. Die XX una undecima. anno nono
imperij Khiamhi.

Et tempore et superiorum in similibus negotiis stylo servient Patres, non potuerunt
in hoc memoriale apostolicam approbationem Legum, et priorum indultorum descriptionem
id tamen totum implicite postulabatur, ut ostendit Contextus. Et hoc sufficiens intentio,
bona Imperatoris Dispositione supposita, qui memoriale à supradicto tribunali sibi oblatum
de more nemini ad tribunal rursus, ut ne Consultata suum desuper foret arbitrium.
Mirum, quantum laborarent Patres in promovendis induratum animis, visitabant
nolos, inimici per amicos, ignoti per notos petitionem suam proponebant, suadebant,
supplicabant, ne preteritione sese opponerent, sed in vanum omnia, tam obstinata fuit
Sinarum Mandatorum auctoritas à Legibus Dei et Praconibus ejus. atque ità datum
arbitrium bifariam dividebatur. Pars vi Dierum à sua Majestate anno superiore
editi judicabant: super negotio à Patribus propositis nihil omnino tractandum superesse.
Hinc arbitrio subijcitur omnes Mandatari Sinenses, et cum illis Tartarorum unus, homo
intus et in cultu nequam ac noverendi studiosus. Pars consuebat, iuxta Decretum huius Majestatis
de super emaratum anno prioris, non excedere quidem, ut Patres singuli ex Cantonia ad sua
remittant exilium, et adverso autem, si manent oculis, non trahuntur beneficio, liberalitate
et gratia quam sua Majestas conferbat omnibus quorum processu ipse intererat. Insuper
eorum à Catalogo quosdam, scilicet Matheseos, pentos, ac proinde exstimabant, omnes in
urbem hanc revocandos, ibidem victuros, cum R. Ferdinando Portiensi, ejusque Collegis.
Hoc arbitrium firmarunt aus tantum: Praeter Tartaros, Patrum amicos, tum primum
abscesserunt quidem Nationes, Reges, insidit Patrum amicos, quibus haec in causa favorebat.
ut primum hac tribunali arbitria Patribus innotuissent, gravi dolore affecti sunt, non
modo propter Mandatorum Sinensium arbitrium negotio fieri à diu in oppositum,
verum etiam ob consilium Tartarorum, morumque non hoc ratum nec vult Imperator,
Patresque omnes Cantonia hanc in urbem venire imperaret, reliqui sine pastore
gregibus, sine Missionariis Missionibus, praeter alia incommoda quæ Patrum omnium
adventu traheret. Ad modendum gravi huiusdamno R. Ludovicus Puglium, duobus
sociis Comitibus accessit Colatum Solacii, illique in convenientia locutura exposit,
supplicando, intervenire et apud Imperatorem pro reditu Patrum ad sua exilium. Is
se facturum adpropendit, quod etiam ut fidelis amicus prestabit.
Promota eorum causa sperabant Patres Decretum omnino adversum, nam offi
arbitrium tribunali rursus non esset favorabile, Imperatoris tamen affectus, bene
volentia favor, praesertim vero quod mentem mutasset. Circa veritatem. Pueri
quod à se prohibitam dolores, quod interdictum vellet absolute, erinando Patribus
ut novam hanc in finem petitionem adferrent offendentque, quid aliud pollicebantur,
quam gloriosum Decretum, et laus triumphum? verum Imperatoris labori
habebant nonnulli Divinae Legi adversari, et in summo risum tribunali multi
Colati: usque Sinenses Juris Consulti, Sacerdotes, et anagogantes, et grandis fidei hostes
declinabant. Utrique observatis causis temporibus et occasionibus, Imperatoris animum
jam inclinatum ac resolutum ad concedendam fidei liberalitatem fortissimè impetebant.

Et ut erant astuti sagacesque. triduum auro adulationis hypochondriacum
eorum venenum propinabant, duo precipue persuadentes: alterum. rat
probata Leg. Divina Imperatoris nom. infam. futurum post. in
Imperii annalibus aliquando Lecturis, quod Majestas sua Leg. m. peregrinum
approbasset, quasi vero grande Imperium Leg. deditum, ab
exteriori mendicata opus haberet. alterum. Conc. sp. Leg. libertate. pri.
clitaturum Imperium, quando in singulis jam Provinciis, virorum mulierumque
eam proficientium multa esset numerus millia, populo etiam suspensio novitatis
amanti: ad hoc Lex hac addideret, ut nisi interdicti rigore coerceretur, Christianorum
Numerus brevi futurus esset sine numero; ex eodem fonte non poss. non scaturire
tumultus, seditiones, rebelliones, quas indies machinantur asperie infamium Lecturas,
quae ut semper volantur, ita in hoc Imperio extinguantur nunquam.

Hae argumenta in politica officina lathanae artificij fabricata, paria fuisse
non expugnando duntaxat Imperatoris animo, cui aet. hon. ra, cui genij blandus,
facilis, m.liculosus, cui experientia aut nihil, aut tantillum; verum publici boni
Solo tam dextro personata, ut Monarcham etiam, prud. entia, sapi. entia, experientia
instructissimum, de fidei cum in. ac efficaci Numini gratia deditum aetura
fuisse in transversum. Ita sacrum inter et laxum positis Imperator, hinc
Patribus volens satisfacere, inde aulicorum Grandiumque: quos etiam nobilissimos
omnia minasque viribus d. crevit: unam liti partem Patribus, alteram Grandibus
et aulicis adjudicare, fideique Christi d. nus utamur indig. ni, quod et praesidit
loquendi interdictio.

Quemadmodum P. Ludovicus Buglii et Ceteri duo Patres in suis memorati referunt
inter Patres Cantonia exules sunt multi 70 et 80 annorum, quique sine culpa
et causa ibidem detinentur de. Status itaque, ut Math. m. h. periti veniant
P. ximum et degent cum P. Ferdinando Verbius, Ceterisque Patribus. Math. m.
h. ignari inculgo, ut ad Ecclesias suas redeant, abque in is optentur ac proce.
dant ut Religiosi. Sed non permitto, ut populus hujus Provinciae P. xim. ensi,
aut aliorum hujusmodi m. o. subiecta Imperio, eorum fidem ampl. atur, abque
ita orino, ut juxta primum Decretum n. um indig. ni omnibus prohibeatur.

Caput 4.

Reditus Patrum ad suas Ecclesias et media applicata ad facilitandam
Evangelij propagationem, usque ad annum 1677. H. m. induitiae hoc ipso anno
adhibita ad lib. randam Leg. m. Dei a praetoribus interdictis.

Vi Decreti memorati Patres in Cantonia detenti redierunt ad Ecclesias et Missiones
suas, partim hilaris, quod tanti defuncti incommodis, libertati d. mum ac malitia
redditi, se suisque Christianos solari possent, qui velut ov. y absque pastore,
orphani absque Patre, ardentibus eos desiderio prestolabantur; partim morosi,
quod novis interdictis fidei dilatatio, quam annis superioribus, redderetur difficilis.
Sed Divina misericordia in suum er. ti solabantur solo, temporis succ. su, lab. qu.
favente, haec difficultatum aspera, abitura in vias planas, securamque in tam
vastis ac populosis imperio predicandae fidei libertatem inter. orim am. Primum
tanti negotij mobil. erat P. Ferdinandus Verbius qui ab obitu P. Ludovici Buglii
et Gabri. ly de Magallany et etate et P. xim. ensi commemoratione provectior, cura

hæc præ ceteris commissum habebat fidei et Missionis negotium. tum quia
tanquam Præf. tribunali Math. mathis. ea pollebatur auctoritate, ut à Proregibus
atque Provincialium Mandarinis et recipiantur ipsius epistola et petitiones in
favorem suorum Fratrum, s. Fidei Predicatorum, ac Christianorum facile deferretur.

Et quia P. Fr. ordinandus rarij dotibus singularique Prædicationis erat instructus
et dextérité pro ardentissimo zelo suo Evang. huj. obsequio percurrit, ut eam
facilitate propagaretur post interdicta, ac prius vivente P. Joanne Adamo.

Probo notat prohibitionem Imperialis patrum obstitit, si Proreges et Mandarini
Provinciarum quibus in eum d. bat executio, forent benivoli, volentque dissimulant.

Hunc in finem ad mandarinatum Pekino abiturientem, quo expeditionis ergo venire
necesse est, et conservare in visore, illique Curiosa Europæ munuscula offerre,
Capitulumque benivolentia commendare suorum Fratrum Missionarios p. s. a vocabantur
etiam ij, qui non erant ex societat. quibus doctrinam suam, epistolas Proregibus
et Mandarinis inscriptas, nam sin. huj. ad palatia imperum nullus patebat
aditus, nec aliquendi erat facultas. Interdum Commendatitijs ad majorum Man-
darinorum datis, loquebat persequutionem à subordinatis Mandarinis excitatam, itaque
illi imperij cura subnascentem persequutionem lenitatem extinguerent prius, quam
in flammam erumpere. Caput. Missionarijs inculcabat ex. h. modicam, n. m.
quod præsentia et lauscula edificaret, ex. h. indisciplinatus solo æquaret.

Cæterum Imperatoris animus magis indies sese insinuat ad amolitionem sensum
sin. sensu fidei probanda remota. Quamobrem nulli parebat labori, præci-
pi. qui in publicum Imperij bonum redundaret, ut sunt excellentia opera ad rem
Mathematicam pertinencia, ornatus: hoc genus obsequiorum viam fore brevissimam
impetrandi libertatem fidei. Hæc intentione cum bellum adversus rebelles flagrant,
ita obligant. Imperatore Coactum et acceptare supremam fundendorum tormentorum
Præf. turam, quæ hæc in urbe fundi volebat Imperator ex Europæ Mathematicæ
legibus. Et quamquam munus hoc instituto nostro non ex. h. quaque fore et Consuetudinem
nihilominus in hoc rerum statu erat malum servanda missioni n. c. s. a rium, futura
vincens grande momentum stabilionde augendæque. Eodem fin. in. ea incumbere
bat, quæ ad Imperatoris servitium, quodumque ins. or. rant, nec lum legum nostrarum
sanctitate pugnabant. Explicabat illi Euclidis ^{et} ~~et~~ m. entia, quorum prælectionibus
quatuor, et amplius, horum indies libebat, cum aliquot solum Eunuchorum ap. h. m.
tia, eodem modo Philosophie partem illam doceret, quam idiomat. et characteribus
Sincis Lat. et ipso. et lucubraret, nullam interim id temporis stabi. sin. et occasum.
quæ, si foret et opportunitas, fidei nostre veritatem non ingillaret, demonstrata
Sincicarum Superstitionum futilitatem.

Ad lucranda Imperatoris benivolentiam, non minus momenti ac forebant servitia
quæ sub id. m. tempore præstabant P. Philippus Grimaldi et P. Thomas Perregrin,
socij Patris Verbiist. venerat Pekinum eodem anno P. Grimaldi quod Patres sancti,
non solum ad suam remigrabant Ecclesiam, quia omnium eorum optim. call. bat rem
Mathematicam, atque ita Imperatori placuit. et ipse et obsequia ipsius, ut cum
ultimò eundem in Europam allegaret anno 1686, singularia doctoris argum. entia
non solum æstimationis de ipso concepit, sed honoris etiam, etiam, quæ maturum
desiderabat meritum. Post huj. discessum annis singulis eo tempore, quo Pekinum

Europea solent nova appellatione, semper Imperator inquirebat in Patrum
Grimaldi, quique epistolas, mandantes, eas transferri in idioma Tartaricum,
ut ipse eas legere possit. Et hi ultimis duobus annis reditum existimans
misit anticipato Macaum, qui redire non prestolaretur, luculento singulari planis
favoris ac vehementis desiderio: quo quod exoptabat presentiam sanguinando.

Non multo post Patrum ad Ecclesias suas reditum, et Patri Grimaldi
in aulam adventum, Imperator Macaum accessit P. Thomam Perregrum, qui
horum temporum decursu tot tamque curiosa fabricavit artefacta, ut non tantum
sinensibus et Tartaris, sed Europaeis etiam sint portento, cum ingenti Imperatoris
satisfactione, ac gustu, qui omnem voluit Europaea in Musica audire Magistru,
et prorsus modo, qui in Mathematica ac Philosophia P. Ferdinandum Verbiest,
ipsiusque ad didicenda accuratius fundam.enta, ac contra punctum perfectionem,
artem precipta lingua et characteris sinici conscribi. Prestidit Patrum 4 tomis,
nihil desiderari passus quod hoc in genere possit desiderari. Eodem Imperator
Tartarico etiam idioma donari iussit.

Cum itaque Imperator Patrum servitij capiti tam benevolens, et propitius
se exhiberet, ut frequentibus et extraordinariis etiam favoribus, et honoribus,
non audebant fieri hostes in eam, quibus Praeconi concupiscentiam odium effundere.
Idcirco Provinciarum Mandarinum Imperatoriae benevolentiae probe gnari, non
obstante interdito, potissimum dissimulabant fidei dilacionem, praestitum
et missionarij prudentia, necessarii uterentur cautelas. Et quamquam
non pauci enascerentur persecutiones, epistola tamen et auctoritas P. Ferdinandus
di tandem omnes suppresserat.

Animadvertens nihilominus P. Ferdinandus, donec approbaretur ex Divina
persecutionis huiusmodi nunquam defuturas, propterea excitari tam vehementer,
tam, quae missionem totam in ruinam dicerem. Coniunctis optabat denique
urgente approbationem fieri, quando Imperatoris tot servitij capiti bene-
volentia iam in auxilium posita, nil nisi felici prognosticaretur. Et
vero opportuna sepe obtulit occasio anno 1687, quo in lucem prodijt liber
in provincia Szechuan sub Mandarinum pastorinis, qui legem Divinam nuncu-
pabat: Legem falsam. Tunc in Europam abierat P. Philippus Grimaldi,
residensque hac in urbe solum cum P. Ferdinando Verbiest et P. Thomae Perregrum
et P. Antonium Thomae, quem Macaum accesserat Imperator, atque ita post
maturam cum socijs deliberationem, omnium nominis fuit moris et in negotijs
huiusmodi / representavit P. Ferdinandus Verbiest grandem injuriam et ignomi-
niam, quam passerentur, ex palmarum calumnia in legem tam veram lenitatemque
confutata, sua Majestatis pastorinum, ac protectionem implorans. Prestidit idque
rationum pondere, ac vi, ut Imperator omnino flecteretur ad conciliandam
legem Divinae libertatem. Ergo Patri Verbiest ut polo Mathematici tribunalis
Praesidis, in Supremo Architecturae tribunalis Consilio a seorsum potestatem fuit
super hac causa coram offerendi libellum supplicem. Quamvis Tribunalum
Praesidis imm.ediati Imperatori porrigant memoratias, id tamen solum praestant

in negotijs ad suum cuiusque forum pertinentibus, atque ita L. Ferdinandus
Mathematici tribunalis Praef. non putat hoc memoriali coram porrigere
absque speciali Imperatoris venia, cuius sum fuerant grandia servitias in
re Architectonica publico Imperij bono prestitas, quemadmodum et oblinendi
postulata eo in tribunali, cuius ipse erat Praef. Supplicabat porro: ut
Majestas sua, ad abolenda opprobria, vindicandaque Calumnias adversus Legem
Divinam sparsas, et libro in Chikiumensi provincia vulgato insertas, quas
Lex Divina blasphemabatur Lex falsa, dignaretur indigni Confessione faculta,
tam citra impedimentum hanc ipsam Legem amplolendi, prout integrum
cuiuslibet fuisset primo Imperij anni, prius quam falsis accusationibus in forum
simul ac invidiam traheretur. Et licet eo tempore nec fuisset approbata,
nec Imperiali Decreto permixta, sed dissimulata, Mathematicus hanc permis-
sionem vel dissimulationem in libello supplicii allegare visum est, ad
facilitandam Concessionem, quam in presenti postulabat fieri auctoritate
Imperiali Decreti, quod reversa erat Divinam Legem approbare.
Gubernabat jam tum Imperator absque Magisterio primorum Ministrorum,
liquidum intellectus subtilitate, et iudicii profunditate fretus, Insuper
Cum annis experientia ita Imperare didicerat, ut a Nemine gubernatus,
gubernaret ipse universos. Metuens tamen, ne gubernium sagillans annales
non vult absque tribunalium arbitrio Supremae uti iustitiae, sed Colasus Man-
darinorum inclinare conatur semper in eam, quam a quietem iudicat,
sententiam, idque citra vim, quam solum videtur in majori momenti negotijs,
quibus ipse operam suam singulariter addidit. Visam ergo pertinaciam, quam Legem
Divinam approbationi mandicam repugnabat risum tribunal, adjunxit illi tribunal
Architectonica s. Cui L. Ferdinandus ad commune bonum et publicum edificiorum
splendorem insignem operam navaverat: s. iussitque collata symbola fidei causam
deus vocari ad studium, sperans, si univ. n. tur ^{casura} ~~casura~~ ad volum arbitria.
Verum non obstant. hac summi Principis voluntate tribunalibus optimis ex-
plorata, communicatis Consilijs, representarunt suae Majestati: annis octavo
Imperij libellum supplicem, hac in causa portectum a L. Ludovico Buglio,
Gabriele Magallano, et Ferdinando Verbiest, fuisse examinatum in Par-
lamento Principum, Grandium Imperij, resolutumque, Legem Divinam solum
Patribus ipsis permittendam, prohibendam vero indigni, atque hoc intendit
suae Majestatis decretis fuisse confirmatum, provido iudicio solo, nova
deliberationi hac in causa non esse locum.
Hac propositione facta: quae satis indigebat, maxime in causam obliquis
Mandarinarum animos luculenter intulit Imperator, nisi pro absoluta pote-
state decerneret, et omni molimini fore negotium. Imperator hinc illustrias
Patrum merita retraherebat inde aphorismum politicae: ita amens fluctuabat.
Utrique domum parti concessurus aliquid, suborigit arbitrio, hac tamen adjecta
clausula: Sub eo, et provincialium Mandarinarum Catalogi, si in legum falsarum
consuetudine reperiretur, oblietari et expungi Legem Divinam. Hoc honoris mandavit ex-
pediri a re. et Provincialium Mandarini transmitti, quod et factum anno 26

Christianitate à P. Joanne Valat. eo in territorio plantata, adhucum
tenella, ut P. Thomas Peragra. n. r. g. s. habuerit, Imperiali scripto fulcitur
nutantem. Intellecta ex ordine n. r. s. r. Imperator, n. r. causa v. n. r. l. a. r. in
tribunalibus, ubi f. d. i. negotia. v. n. d. m. m. i. n. y. f. e. l. i. c. i. m. l. o. r. i. t. i. c. o. n. s. i. d. e. r. a. n. t. ,
v. n. o. m. o. r. a. d. i. c. t. a. P. r. o. v. i. n. c. i. a. P. r. o. t. e. g. i. p. r. i. v. a. t. u. m. m. a. n. d. a. t. u. m. t. r. a. n. s. m. i. s. i. t. , q. u. o. t. e. m. p. t. a. y
o. m. n. i. y. s. u. m. m. a. c. u. m. f. i. d. e. i. n. o. s. t. r. a. c. o. m. m. e. n. d. a. t. i. o. n. e. , m. o. m. e. n. t. o. d. e. s. u. m. i. t. . A. d. h. u. c. t. a. m. e. n.
P. a. t. r. u. m. a. n. i. m. i. h. a. r. e. b. a. t. a. c. u. l. o. y. , f. i. d. e. i. i. n. t. e. r. d. i. c. t. u. m. , q. u. o. A. n. t. e. , n. u. l. l. a. C. h. r. i. s. t. i. a. n. i. t. a. t. i.
A. b. a. t. l. o. r. u. i. t. a. y. . a. c. u. e. b. a. t. D. o. l. o. r. e. m. n. e. g. o. t. i. y. a. n. i. m. i. t. a. y. , t. o. t. i. y. n. e. q. u. i. c. q. u. a. m. a. g. i. t. a. t. i. ,
t. a. n. d. u. m. n. o. n. d. e. p. l. o. r. a. t. i. . V. e. r. u. m. c. u. m. l. o. r. s. h. a. c. I. m. p. e. r. a. t. o. r. i. s. , G. r. a. n. d. i. u. m. q. u. o. m. a. n. i. b. u. y.
v. e. r. s. a. t. u. r. , h. u. i. a. t. o. y. P. a. t. r. o. y. o. m. n. i. y. a. c. p. r. e. p. r. i. m. i. y. P. . T. h. o. m. a. y. P. e. r. a. g. r. a. / C. u. i. d. p. r. e.
C. a. t. e. r. i. y. i. n. c. u. m. b. e. a. t. / c. o. n. a. t. u. t. o. l. o. P. r. i. n. c. i. p. i. y. s. t. u. d. e. b. a. n. t. o. b. s. e. q. u. i. s. , G. r. a. n. d. i. u. m. q. u. o. a. n. i. m. i. y.
d. o. v. i. n. c. e. n. d. i. y. . H. u. i. y. g. e. n. e. r. i. y. m. i. n. u. t. a. t. u. m. r. e. f. e. r. r. e. s. i. n. g. u. l. a. i. m. m. e. n. s. u. m. f. o. r. t. i. s. ,
l. i. b. e. n. t. i. s. t. a. m. e. n. p. r. e. l. o. r. i. s. . N. e. q. u. e. o. p. r. e. s. t. i. t. u. m. i. n. p. a. c. i. e. S. i. n. i. c. o. - M. o. s. c. o. v. i. t. i. c. a. l. o. r. i. ,
h. u. m. , a. l. p. o. t. e. i. s. m. o. t. i. v. i. y. u. n. u. m. c. o. n. c. e. d. e. n. d. i. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. f. i. d. e. i. . A. p. l. o. n. i. o. r. e. m. n. o. t. i. ,
t. i. a. m. d. a. b. i. h. i. s. t. o. r. i. a. e. p. i. s. t. o. m. e. n. .

Mosci limitibus in Tartaria potentissimum promotum parum abest ab Imperio
Sinitico-Tartarico, ubi altitudine graduum 55° linea equinoctialis septentrionem
respicit; jamque propter flumen Niphreu. ejusdem nominis urbemulam fundaverant.
Sed ut Haryam induit dominandi libido, nondum saturi horum Dominij auctario
imperiij hujus ditione. y. aggressi excitaverunt munimentum Yagza dictum, à Tartarij
Abazum, mutato nomine à loci Toparcha, Imperij Vasallus, Abazu nuncupato,
horum doctus Imperator, jussit fortalitem arcta illico obsidione premi, praesidium
resistendo impar ad deditionem compulsus. Data de non invadendo fide libertati
redditis milib. Alii partij Mosci. Tartarico nudatum praesidio donus
infident castrum, donus etiam obsidentur. Abstrahatur Imperator horum Moscorum
insultus Magni Ducis, offio ignoscit. Ergo per epistolam facti spem, exponit, addens
nondum ferro dolores aggressorij, quod persuasum habens, invasionis consensum non
offio Ducem, suos itaque coercet. Vasallus, n. r. p. a. t. e. r. e. s. u. r. c. a. m. p. u. m. a. p. e. r. i. t. i. t. o. l.
cladibus, quay ausus hujusmodi essent paritari. Et hoc fuit motum P. Primaldi
in Europam agendam, optabat enim Imperator epistolam vel coram extrahi, vel
locum ad Magni Ducis abs. eo promoueri, magnopere doleretur servitiis suis,
bonisque publicis tanti itin. r. y. motib. y. t. i. a. y. , d. i. s. c. r. i. m. i. n. a. q. u. e. l. i. t. a. r. i. . N. o. n. m. u. l. t. o.
postulatum Patrij Primaldi, qui obsessorum nomine armilatum postular. et, adfuit
Moscorum ablegatus, donec non longe abs. y. Magni Ducis caducator advolaret.
Annuit Imperator ea conditione, n. r. l. o. m. e. n. t. e. m. j. a. c. e. r. e. n. t. i. n. a. g. r. i. y. o. c. c. u. p. a. t. i. y. . C. a. p. s. e.
anno loqui alt. r. o. s. t. e. c. u. r. r. e. n. t. e. 1688, nuntiatur Magni Ducis legatum jam Solingae
ad. offio / oppidum est d. i. o. r. u. m. 15 i. t. i. n. e. r. o. d. i. s. t. a. n. t. y. a. b. u. r. b. e. r. u. l. a. N. i. p. h. e. r. u. / a. t. q. u. e.
aule hujus oratorij ad pacis tractatus invitare. Hic intellectus, summo pacis
officio flagrant Imperator mox Legatos d. i. c. r. o. m. i. t. , a. l. t. e. r. u. m. a. v. u. n. c. u. l. u. m. s. u. u. m.
Nominis Fumguexam, alt. r. u. m. P. r. i. n. c. i. p. i. y. h. a. n. d. i. y. P. a. t. r. u. m. , d. i. c. t. u. m. G. o. m. g. o. t. u. ,
a. l. t. e. r. S. o. l. a. o. y. / e. s. t. C. o. l. a. u. y. i. l. l. o. d. e. q. u. o. p. a. r. t. i. y. h. u. i. y. R. e. l. a. t. i. o. n. i. y. C. z. i. d. t. e. m. p. o. r. i. y.
t. a. n. t. y. P. a. t. r. u. m. e. x. u. l. a. n. t. i. u. m. P. a. t. r. o. n. i. y. , e. s. i. n. f. r. a. i. n. D. e. c. r. e. t. o. l. i. b. e. r. t. a. t. i. y. / a. d. j. u. n. c. t. i. y.
a. l. i. y. G. r. a. n. d. i. b. u. y. M. a. n. d. a. r. i. n. i. y. , a. c. P. . T. h. o. m. a. P. e. r. a. g. r. a. , C. u. i. y. / p. e. r. a. n. n. o. y. j. a. m. p. r. o. p. r. i. o.
20 I. m. p. e. r. i. a. l. i. b. u. y. S. e. r. v. i. t. i. y. c. o. n. s. e. r. v. a. t. i. / i. n. n. e. g. o. t. i. y. h. u. i. y. m. o. d. i. d. e. c. r. e. t. a. t. e. m. l. o. n. g. a.

titulam ferat experientia. Ego Tribunali negotiorum extraneorum loquens
mittis mandatum: Exportis sum homin. Europae, quibus ulor sp. fidelit. dignos
fide, quibusque niti possim: idcirco mando, ut Thomae Peragra ad Moscos abeat,
et expedis, vos opera ipsius uti in formandis propositionibus. Publico Subind. Directo
sua Majestas Patri contulit Gradum, Mandatumque Superiorem, Creando Mandatum
tertij ordinis, ut hac ratione plus apud omnes eo in Sin. habet reverentia:
singillatim etiam significavit, non ab re fore, si Patribus in via Comitum deligeret
quem vellet. Nuper Peragrum venerat P. Joann. de Fontaney, quatuor alijs
Comitatibus, quorum duo mox cum P. Fontaney ad Mission. Provinciarum S. S. Con-
tulerant, duobus solum in hac residentia relictis, videlicet P. Joachimo Pouet et
P. Francisco Gorbillon. Hunc P. Thomae Peragra itinere Comitum assevit,
hospitem quidem etiamnum, et in utroque loci iomale peregrinum, at robusta
valetudine praeditum, et ferendis itinerum tantorum injurijs parum, atque ita
dubio procul futurum grandi solatio, levamini etiam, et in rebus tractandis auxiliis,
praeterea quod Moscorum non pauci latinitatem callent. Gratias alias per multas
ac honorificas Patri Peragra, breviq. ante discessum praestit Imperator.
Illi sagum proprium pretiosum admodum pollicibus suffultum dono dedit. Huic aliud
fieri fecit valoris non contemnendi. Singulis singula obtulit cyphipriae vinctis
instruenda, quibus nescis majore an prothum foret maiore. Favore
votiventa Cetera, honorisq. insignia, omnia singulari estimationis argumenta.
Quid multum? Oratori arunculo Patre commendavit ipse, in Comitatu, Mensaque,
ut factum, habere, iussit, nullo sui infirmumque discrimine.
Ita multum grandibusq. Mandaminis, Patribus ac militari praestitio: omnes numerum
ex millium aequabant. Stipendiis oratorum Peragro moverunt anno 1688. Verum
aliquot Mensae per vastissima Tartaria desertis, cum molossis inauditis progressi-
am vicini Solange, loco tractatibus destinatis, coacti sunt hominem vertor,
quod intelligerent potentem Tartarum. Eius dictum adventare cum Exercitu
bellicoque proleto alium quempiam Halla nuncupatum, cuius ditionem tunc
oratorum nostri transibant. Ergo no bello huic solo implicarent, Peragrum
reverti sunt, hoc primi itinere fructu, quod multum mortalibus, equis, Cam. et
fam. siliisque oneratis, superstitibus huic solo Metropolim viva intulerunt
adventum. Patre tab. quadam, Phthisi agnata, prope Consumpti, Corbi tamen
favore viribus modici. Firmata valetudine non quiescit, sed novis solo labori-
bus accingitur, nam anno sequente 1689, urbsula Nipchu Congressui
designata, idem forialy cum maiore militum numero, ac comm. vatu itor
negotiorum. Expeditis altiora, ut miseriorum pauli minus, ita plus habuit
discriminis. Deserta nuper arida, nunc aquis innatabant. Impervia
turbabant flumina, pontes nulli, navis nulla. Tartar. vada doruit neq.
sitay, nec paucos insolvit. Cam. et, equisq. involuti sorbebantur alij,
alij agnata ripis uligo ita illaqueabatur, ut hom. et capiti, nulla libertatis,
sive superstitis. Periculis tandem eluctati oratorum, cum Patribus, reliquisque
Comitatu, mesam attingere. Excepti a Moscos usitata huiusmodi functionibus

humanitate. At enim sine, Tartarique ad sinarum normam fidei, factique
quia natione. Cetera in barbaris habent, parum de splendore solliciti, visa Euro-
peorum Majestate, et Moscorum ostentatione, non solum pompa vinci indignabantur.
Sed jam tertio pacis negotium omnino perditum ibant. Palmarium. totum fons
erat geminorum: alter quod agendi cum Europaei styli ignorant, alter: quod
Moscorum fidelitati diffiderent, quam his in pacis jura gentium sanctam
volunt, atque in violatam. Agbatur per interpretes, Latino. Penegra minimi
Consulto. Tractatu tamen jam laborante ob preteritum Patrii arbitrium, Principi
offensam veriti, omnem rei sortem exposuerunt, quod Conjecturae fessae, Consilio, ut
acta probaret. P. Penegra, cum. totoribus ^{sub} scribitur. nec vult, nec possit, opposi-
tuna rei gerenda suadebat remedia. Et magni erat moliminis persuasione.
Fortunavit Numen Consilia, quibus Pacis spes revixit totique, totique per aliorum
imprudenteriam deplorata. Ergo experientia Magistris edocti, Patrii dictamen
statuerunt in Cynosuram oratorum nostri. Ita universum Pacis mobile una
volabat insubligentia. Nec minore stetit labore, Moscorum fluctante duntaxat,
ad tradendum cumprimis fortissimum Vagza. Meluentibus interim, non nobiliter
nuptae Halle nostrae forderarentur, ut necessaria, sic optata erat Pax. Ergo
P. Penegra ultimum ad movendum animum, Cortisique reddere. Spem pacis, nisi
reddito Castro, affulgeret nullam. Ita simul Moscorum animi simul expugnatum
est munimentum, absultu incruento. Pacta deditione domini limitibus utrinque
discreti. Conveniunt: Sinarum imperio priorum starent formam, sua Mosci
possessio. totum, quae a Ceteris Tartari bello quaesierant. Hi Conclusi
prona omnia. Conficitur mox Instrumentum geminum, a Caducatoribus subscritum,
et utriusque imperii sigillo roboratur. Tum, vocato in propriae Suitae
typum. Supremo Caeli terraeque Domino, jurandum interponitur. Manu ultima
tanto oneri sollicitissimae impressa die 24 lune Lythima anno 28 Imperatoris Khamhi
Salutis 1689, 7 Septembris, expediuntur veredarii duo, quae possent auctoritate,
tam fortunatum Imperatori nuntium dolaturi. Data Instructioni haec clausula:
Dicitur Imperatori, quod fortuna Majestatis suae debeatur ex integro tam fortu-
natur negotii terminum, et quod sua Majestas habeat oculorum thauumaturge
ad cognoscendum hominem, quia elegit P. Thomam Penegra cum socio suo: negotium
enim sepius perditum, ad bonum statum ab ipsis et reductum, atque ita
quod ipsis debeatur totum, et novata si non venissent nobiscum, nihil
conclusissimum. Dicitur hoc isto modo, et non sit defectus, aut oblivio.
Incredibile est, quantam magnum hunc Monarcham letitiam afferit tam
solae pacis desideratissima nuntium. Plaudat: quod experientia apud omnes
Confirmaret, suam de P. Thoma estimationem certa veritate nixam, cum doctissimo
cum publico functioni tante admoveat. Atque ita non solum ipsi locique redu-
cibus, sed alijs etiam Patribus, in hac Metropoli residentibus honoris, favorisque,
etiam blanditias, et tantae ^{republicae} gentis, essent praemium superabundans,
non solum hujus, sed Ceterorum omnium, quae praestare poterant, servitiorumque
probitum, erat, quae nobiscum utebatur necessitudine, quamque cognati, filijque.

Principij ipsi nō sperarunt quidem. Accitū frequentissimē Patribus, pro cuius-
libet talento suum singulis assignabat pensum. Euclidij principia ac Philoso-
phiam in idioma Tartarum transferri voluit à P. Francisco Torbillon et P.
Joachimo Boët, hunc in finem linguam Tartaricam ipso in palatio doctū,
jubebatque sibi translata exponari. P. Antonij Thomae cum frequentissimē
distin. bat algebra propositionibus, quas et summa cum voluptate distulitabat,
et ingenij subtilitate monstrabat. P. Thomae Peregrina: quā aliā in Musica
audierat Magistrum /mēque etiam, qui ceteris valde minū varijs sua in Praesentia
curiosisque artefactis occupabat, verbo: omnē ac singulos ea consuetudine affligē
amphitheatrabatur, is cum ulabat bene fieri, quā singillatim vocat: ad calculos, for-
et infinitum. Unicum adnoto exorbitantem et ab Imperatorum stylo planē alienum
familiaritatis excessum. Imperabat subinde, proprio in strato, suo negotiorum accu-
bore, idque nō diadematū hēdē concorsum et, minū Principibus, humisquē
Mandarinis, qui, horatim licet, non nisi de quibus verba faciunt. Hos inter
favorē, omībat, quō ponderatibz occupationibus domestici: quarum Princeps
erat, dōm millibus Christianorum hac in urbe commorantibus ministratō
sacramenta, et Pontificum magnis annuatim numero fideli lo. auctorantium, con-
versioni vacans, sua Majestas non singulis diebus singulos, sed alternos evocaret,
missis semper equis proprijs, idque per viros in hac Metropoli conspicuos. Solum
Patrem Peregrina, cuius prudentiam, et iudicium magis, magisque suspexit, nullis non
die voluit praesentem. Hanc ob causam volens sua Majestas primum quidem
anno 1695, et iterum ibiqz, à Patribz ablegare unum aliquem, qui Macai, pra-
solaratus Patrem Grimaldi, cumque cum auctoritate Pekinum deduceret,
cum utraque vice ex affectu in voluntatem suam Archid. huius expeditioni lo. lo
offerret P. Peregrina, nunquam annutum dedit Imperator, rationē allegatā, quōd ejus
praesentia Pekino esset necessaria, ad conferendum super negotijs occurrentibus,
adque primum quidem destinavit P. Josephum Suarez, deinde vero P. Antonium
Thomam. Animadvertendum autem est, consilia illa quae Imperator versatū
P. Peregrina, non attinere Imperij gubernationem: super hac enim nō in. m. Patrum
aut Consulit, aut consuluit unquam, foris nō Grandibus neqz Regibus, sed neqz
Europae, sive Missionariis in sinij, sive Lusitanorum Macai degentium, sive
Apostolorum, aliarumque Nationum Europaearum, in quibus data sibi responsa,
prudentiamque ac notitiam Patri magnopere dēmiratur, adeo ut aulicorum cui-
piam colloquens injectā Patri mentione, multa capacitatē, maturaque prudentia
elogia hoc clausuris epiphonemate: Denique hic est vir ill., qui m. a. intima
penetrat, et cogitationē meā assequitur, cum tamē revera hic Monarcha
ea polleat iudicij profunditate, et cogitata intentio tam dextre notis occulere, ut
nemo, intimorum etiam aulicorum reconditum ipsius evolvat genium, minū consilij
mythia. Et satisfatur dysorthi omnē, in ejus lo. praesentia trēpidare semper, nō
asp. equi, quō collinert. Id insum de lo. ingenio pronuntiat P. Peregrina, ut duo
tribunda sint responsa, consiliaque, quae tantam pariant estimationem.
Adhuc Imperatoris benevolentiae parum erat hujatē in sinij honorē tantū favo-
reque profudisse, et undecū neqz insuper voluit in Provinciarum Missionarios

Scimus univ. of. of. cor unum et animam unam. Ideo visitatur Provincias
quasdam meridionales annis 1688, Sciscitabatur ex P. P. Regra quam obsequio Missio,
nec in Provinciis et Civitatibus, quae erat transfundendum, usque attingens mittent
aditum servorum par ad residentiam Patri, qui eff. Gentili, ut Imperator ipse
adibant nihilominus Templum ubi curvato poplite, capiteque in solum deflexo
Supremum prius Cal, terraque Dominum adorabant, deinde Imperatoris iussa
Patri deferbant, dicentes: quod sua Majestas ipsum velit videre. Venientem
porro Imperator singulari excipiebat benevolentia, honorisque non solum in conspectu
hu. Grandium P. Kienensium, sed etiam Protogum, Provinciarum ac civitatum, ubi Patri
residebant gubernatium; n. hic deinceps auderent esse molesti, quos a sua
Majestate tantis videbant favoribus cumulari. Ita cum insimili affectu demon-
stratione Missionarios dimittebat, aulici vero operosi commendabant singulis
ut sine mora ac minuatim Patri P. Regra scriberent favores omnes ab Imperatore
acceptos; videtur enim desiderasse Imperator ut P. Regra omnia haec bene-
volentia argum. n. ut aut Persona sua exhibita estimaret. Et majorem etiam
erant in pietate; Prospeciat enim animo nascitura inde nri Christiana emolumenta
Et tam omnia, haec quid erant? nisi fabricanda libertatis instrumenta, Locutura
praelucia felicitatis. Huic viam reclusit, quam descriptum est, atrox calamitas,
Tandem circumventus adversa sorte, prosperaque.

Caput 2.

Immanis persecutio anno 1691 in Provincia Szechiam excitata.

Huic initium dedit Mandarinus aliquis inferior, Legi Divinae hostis. Mandavit
ex suo nomine publicari edictum declarans: of. Legem falsam et perveram
quod a diametro erat contrarium Decreto Imperatoris ultimo, a P. P. P. P. im-
trato, prout dictum est C. 4. par. 1. ma. Mandarinus insolentia P. P. P. P. Interdicta
principalis Provincia illius Missionarius, opposuit loco, ut oportuit, p. h. videtur
satisfactionem pro ignominia Legi Divinae. Et memorato Imperatoris Decreto
illata, quo cavetur, n. et memorato Imperatoris Decreto illata, quo cavetur
n. legibus falsis dicta Lex accensetur. Mandarinus, error cognito, turrim
exinde viribus, confugit ad patrocinium Protogii ejusdem Provinciae (Szechiam,
a fide, quique Praeconibus non parum alium. Hi juncti alijs Mandarinis, et
inatum Jurisprudis, quibus idem Christiana fidei odium infunderat, quod extinguen-
de, Patrumque prohibendorum Anabag. ma. Communiti sunt, ea vafris, ut
illorum sua Majestatis Decretis, observantia etiam vindicaretur. Resignatur illis
dictum prius, lese Majestatem, atque aliud Protogii nomine substitutum per
universam Provinciam publicatur, tenore loquenti. Ego Prorex hujus Provinciae
de Szechiam, Mandarinus Tribunalis Examini q. n. talem P. Kien, promulgo
hoc edictum, lov. n. prohibens Europaeis, n. spargant Calumnias tuorum
factorum, et perturbent populum, stimulando ad amplectendam Legem suam
contra decreta Imperatoris. Desiderant itaque motum q. n. de decet sua Majestate,
hij Imperiali, quae hominum perfectioni deserviunt, in vno ad consequendam
perfectionem propriam, n. tamque Imperii administrationem, nihil of. oppo-
tunius, quam Legi illius et Doctrinae observantiam, quam tota nro antiquitate

Seculi sunt, ac si amnum loquantur Sinarum Iurij consulti. Hæc est illa lex,
quæ familiæ fovet, Parentibus Cognatis et Majoribus venerationem conservat,
quæ perfectam Imperij gubernationem adjuvat, quæ observantiam et fidei fiduciam
populorum erga Imperatorem, ipsamque Imperatoris benevolentiam erga subditos
stabilis. Tota hæc Lex et Doctrina fuit discutata a nostris magnis Magistris,
Choucum et Confucio, Cujus primaria basis et observantia legum justitie, et
pietatis; attingit denique summum perfectionis apicem. Itaque ab ipsa antiqui-
tate ad nos usque propagata, cursum profectus tam constantem, ac solis
aut lunæ in Cælis, fluminumque in Terris. Porro si reliqua duo Pontiorum
Læta cum hac conferantur, Cæterum et, quod in hujus comparatione sint velut
duæ lucule cum solis radijs cœlata, aut duæ exigui, rivi, qui non possunt
continuo aquæ nescitu magni altius fluminis: et hinc clare perspicitur,
quam vilis et abiecta sit illa Lex, quam nuper Sini intulerunt alienigenæ.
Profecti Grandis et sublimis et sapientia nostri Imperatoris, qui Doctrinam Iurij,
consulorum Sinarum maxime facit, et vult ut Vasalli sui per omne Imperium
solis applicant studio nostrorum librorum Sasticorum, et hæc de causa Imperator
edixit in Mandarinis, quod Doctrina nostre eminentia commendat. Debet proinde
omnes, qui in hoc Imperio degunt, Doctrinæ nostri Sancti Imperatoris S. S. Con-
formari: literati prædici libris frequentior revolvendo, Mercatoris et Mechanici
eo tempore, quod occupationibus eorum superest, legendo sedecim præcepta, quæ
vulgavit Imperator, ad componendos et reformatendos mores suorum Vasallorum.
Ita infidelitas et, quod populus hujus Provincia Chokiam, quam ego gubernas,
longè aliter ac dictum sit oportet: congregantur enim homines, qui illum in-
ducunt ad loquendam Lætam Christianam, Cujus Prædicatione ex opposita Mary
ripa ad hoc venerunt Imperium, imperantibus familiæ Tarmingæ, sed postea
imperantibus jam Tartaris, adversus eos publicatum est decretum Imperatoris,
honori loquenti: Permitte P. P. ordinando Verbi et, locis ejus, ut tantum priva-
tim, et videtur S. Legem suam observent. Et quia metuo, ne in Provincia Nova
fabricetur Ecclesiæ, et aliqui merum subditorum hanc Legem amplius taceant, mando
ut cum omni rigore premulgetur, ac toti Imperio manifestetur, eam à me Lætam
prohiberi. Hoc decretum prædixit annis 8 Imperij Khamhi. postmodum cum rituum
tribunal Imperatori ejusdem Legis negotium proponeret, aliud Decretum editum
est in hac forma: Ordino ut Mathematici periti veniant ad hanc Imperij
Lætam. Et habentes cum P. P. ordinando Verbi et, Cæterisque Patribus Mathematicæ
ignariis comendo, ut ad suas singuli Ecclesiæ revertantur, atque in ijs operentur
ut Religiosi. Sed non permitto ut populus hujus Provincia P. Kien. usque, et
aliarum per universum Imperium Legem ipsorum recipiat: atque ad eos ordino,
ut juxta primum Mandatum meum id ipsi prohibeatur. hoc interdictum Legis
Christianæ etiamnum observatur in Tribunali rituum.

Porro negotijs hujus Decretis, unius Europæorum, Nominis Prosperi Interrota
quo nescio, tempore, auctoritate propria et sua Ecclesiæ Provincia Kiam si habitatum venit
in hanc Provinciam Chokiam: impressis librum titulo de Legem virtutibus,
et alijs similis tractantibus de Legem Christiana: fecit ringi imaginem Dei sui, in,

Videtur non a se Christianitatis primordia, Constantia portenta. Nihil erat fortune
 honor, vita ipsa. Salvatori pro salute nostra tanto passio compati: júbilo, Fidei
 causa. exilij, compendij, tormentata, opprobria, exilia, etiam mors in d. licijs. Alio
 a proposito doctus et penna, hanc per transennam d. libas. sufficit, in annalibus
 legenda fuisse. Unum Divina vocationis prodigium, facere miraculum. Cum Fidei
 Christi sub Tyrannorum pedibus q. m. r. l. et Proregij. d. i. s. o. tantum p. o. celebrata
 triumphum tan. r. l. Turij consultorum ex. q. u. d. m. l. etarij duo, gradu publicis insignij
 ac castra Christi transfuga gloriosi, manus d. d. o. r. i. fidei, sacrumque p. o. l. i. o. n. e. lavacrum.
 Patrem Intericula non minor exinde voluptas, quam admiratio inc. f. s. i. d. ; hoc major:
 quod conversionis hujusmodi sua etiam Religioni tanto malitia, perquam forent
 ardua. Difficilius tam. n. l. o. l. o. exhibere placuit, exploranda veritatis consilio.
 Commendat ergo. maturi. pond. vent. an. i. m. o. concupis. R. o. i. n. t. l. l. o. t. a. agendum furis
 Errorem, alquo in l. e. t. e. d. p. o. r. t. o. r. i. j. supplicia decernendum. Laponunt: nihil non
 f. s. i. o. p. r. a. m. e. d. i. t. a. t. u. m. , sollicitatis ag. i. m. f. o. r. e. , pro D. o. pati vitamque ponere.
 Tantij denique tum precibus, tum argumentis fatigatus Pat. r. i. , r. i. d. i. n. s. t. r. u. c. t. o. r. i. j.
 aquij lyttalibus Christo auctorat, o. a. consolatione, qua lenir. tantij. p. o. p. o. l. i. s.
 dolorem immensum, et periclitanti exlesia calamitate prognatum.
 Unius erat Provincia calamitas, dolor omnium. Torquebat fidei Pracon. q. etiam
 Metu. n. o. i. n. c. r. o. s. i. o. r. i. j. flamma l. o. p. r. i. s. l. a. t. i. u. j. , Cor. p. s. a. s. q. u. e. Cirrum quaque pro,
 vincias una om. n. j. f. e. d. a. r. e. t. i. m. e. n. d. i. o. . Pax erat Ch. x. i. a. m. i. x. e. m. p. l. e. m. , et
 tim. o. i. p. o. t. e. r. a. n. t. H. e. r. o. s. t. r. a. t. i. t. o. l. , quos passim fidei hostes, sub observantia larva
 impune grassaturi. Unum ab alto praesidium. Ergo ad aram confugitur. Sacri,
 fidei, lacrymis, poenitentis placatur ira Numini, n. o. sinarum Imperium,
 quo Laponia, vindicet ^{causam} ~~causam~~ gladio. Contulit ad vota Symbolam Collegium
 Novacensi, ubi jube L. Francisci Hoy. o. y. r. a. Visitationis proposito Altaris
 sacram. n. t. o. , novendum tenuit supplicatio. Luc Sanctum sui conf. o. v. i. s. o. d. i. u. m. ,
 voluntaria, et qu. r. a. t. i. o. r. a. t. o. r. i. j. supplicia ex. l. y. addidit inq. n. i. o. s. i. o. r. i. s.

Impostandamque Fidei Christianae Libertatem.

12

Persecutionis visitabat Residentiam Hamchou, usquebanteque ambo per epistolas
Patrem Protegra, tantis malis acceleraret remedium. Verum quia eo tempore, quo
Protegrum dictum reuens nuntiabatur, Imperator procul Pekino venerationi indulgebant,
praestolari nondum erat necesse & compenso cum sua Majestate acturo, non solum
de extinguenda persecutione presenti, verum etiam de rescissione indictorum
Imperialium, quibus Protegrum insolentia nidebatur.

Venerationis Comiti P. Franciscus Terbillon persecutione accipiente, id christiana rei,
etiam flagrabat, mox amici totius laudati, Solaoque, patrocinium implorat, promptumque
nanciscitur. Princeps per litteras Protegrum monuit cessare desistat. nec ambigebat
paritutum, quem scripsit Imperatori. 3 Novembrii anno 1693 Pekino reddidit Im-
perator, una P. Terbillon, a quo de Colai Solaoque ad Protegrum litteris edoctus P.
Protegra, quem eventum sortitura essent. praestolandum consuevit, ne prematuro
appellato Imperatore, tanto patrocinio diffidere videremur. Tandem vero
responso, Residenteque inde Protegrum furore P. Protegra Colam Solaoque adiit,
etique singulares tulit gratias pro beneficiis, quos summo nos sibi deinceps,
non minus gratos, quam si Excellentia sua epistola optatum nacta fuisset
exitum: verum quando ea esset Protegrum obstinatio, supplicabat, veniam daret
ad Imperatorem recurrendi. Hoc audito Solaoque: jam indignatus, quod episto-
lam suam tam parvi haberet Protegrum respondit Patri, etiam sibi videtur, jam esse
tempus suam Majestatem implorandi, solum petere ne patrocinii sui, scriptaque
ad Protegrum epistola faceret mentionem. Est Imperator iste tantum sustinens,
ut nolit quicquam suorum Grandium quibuslibet causis patrocinari, praesertim
apud Provinciarum Mandarinorum, ne his artibus torqueatur equitas: et haec
Colam postulandi licentia ratis, quod etiam Pater, ut optinebat, pollicitus est.

Obtenta hac venia, et causa Deo commissa 27 Decembrii ejusdem
anni, die S. Thomae Indiarum juxta ac Sinarum Apostolo sacra prima hora ad
palatium festinat P. Thomas Protegra, omnibus caeteris scriptis Patribus, mori-
semper hac in aula usitato, cum petimus aliquid majoris momenti S. Fidei Com-
mune, ut ista Imperatoris animum vehementer commoueat petitio omnium
nominum ad se propinqua, quae caeteris et auctoritate publica ante
cedit. Ita omnium nominum misit ad Imperatorem positum licentiam, ut
prostratis ad suae Majestatis pedes liceret implorare imperiale patrocinium
Contra Protegrum huiusmodi infamem immensem Divinae Legi persecutionem. Egit
internuntium aulicum nominum Chao-laoque, vir singulari talenti, rari iudicii, et
summae elegantiae, a multis jam annis huic muneri praepositus, ut Imperatori
ad nos mandata, nostraque vicissim deferret postulata. Hunc Imperator
maxime estimat, nosque illi debemus plurimum, eo enim affertur ac dixerit
de nobis nostris cum Imperatore agit, ut videtur possint, aut propria ipsius
negotia, aut is de nobis unum.

Audita petitione reposuit Imperator, Consultum fore, ut Patres non internun-
tis enuclearentur, ista fortasse liberius, quam in Regali praesentia, locuturos.
Responsum tulit alio scripto aulico Chao-laoque. Haud mora P. Protegra pro-
lati doctorum apographis, aliisque instrumentis, Protegrum abque inferiorum

Mandariorum facinora convincentibus, Patrum omnium nomine sic perorant
ortus: Ex his quae praesentis, manuscriptis, non solum manifestum est odium,
furorem quo Rex, ipsiusque Ministri Legem Divinam, quam praedicamus, in,
fortibus, utrum etiam persecutionis fundamentum unicum, videlicet antiquum hoc
in Imperio Legi Divinae introductum. Hoc praetextu ita limitibus nobis transgressis
ut non attenta singulari benevolentia, qua Majestas tua, cum Meridionalibus lustra,
et provinciae designata et protegi P. Prosperum Introducta, tandem nunc moliat
summa cum ignominia proferbere, ex ea provincias, in qua favor, et tantorum, tantorum
honorum a tua Majestate est indutus. Dicata Deo Tempore fisco addidit, Christianos
acriter divexit, in vincula conjecit, jurataque in baptismo fidei nonnuntians jubet
quae deveneramus, exuri jubet, sacras imagines libros etiam sanctos a Majoribus
nostri elucubratos. Cum igitur universo Consilio Imperio, nos eo solum fine huc appulsi
ut praedicamus et propagemus, sanctissimam Christi Legem, quid aliud machinatur
Rex, quam ut in nos etiam tyrannidem exerceat? luculento indicio, quod ut P. Prosperum
Introducta provinciae subiectis finibus, ita nos si possit, universos, sinarum Imperio
accuset. Manifestat hic procedendi modum animum profusum oppositum Majestati tuae
operibus, quae tam singulari, et nunquam committenda benevolentia, amorisque honorat
non modo nos, hac in aula servitibus suis Manipulatos, sed eos etiam qui in Provinciis
residunt, reliquos animarum salutem vacant, quos omnes Rex sine exulare optat.
Hic cum Patribus universis in genua prostratus P. Thomas Peregra ita prosecutus est.
Quapropter dimisso affectu, sequens obsecramus tuam Majestatem, cuius protectionem,
amoremque plus quam Patrum exoptamus, ut tot tantisque beneficiis in nos
profusis dignetur adiectione abrogationem introducti adversus Legem Divinam talem,
quo pacto eam, non a praesenti duntaxat, sed omnibus etiam futuris persecutionibus
absolvat, nostraque corda perfecto inundabit gaudio ob beneficium, quod vobis propria
longe antea fecimus.

Totam hanc propositionem Imperatori responsus non minore verborum pondere et officia,
cia aulicis Tholacorum Imperator vero ad plenioris rei cognitionem mox ipse per
legit edita Praecepta, caeteraque instrumenta a P. Peregra extradita, et tandem
per eundem aulicum horum Patribus respondere iussit: Deliberarent invicem, voluntatem
persecutionem illam clam extinguere, id se mox facturum, quemadmodum fecisset
ante biennium in Provincia Xantum, et relatam est. Cuius partis L. am palam
via tribunalium. Postquam hoc fore discrimini plenum, fortiter repugnaturus singulis
acutus ingenio, et formidandus. Ponderant nam animi spiritus, in ius vocare
quorum auri vix par esset cautela Tartarorum. In vota idem. Nonnulli Imperatoris
Consilio standum confabant; via brevitas, iuxta ac securitas erat argumento.
Contra alijs placuit Anxietas forensis. Horum arbitrio adstipulatus Peregra. Et
affluens rationum momenta. Praecipue flagrantem persecutionem occultam Principi
manu operum, erat sopor flammam, non extinguere, gliscens quippe sub inter,
dicti cum. Scintilla quovis afflatus novum erat paritura incendium. Atque afful,
gebat spiritus, quam ostentat. Augusti favor, ventilata in foro causa, mali radicem
omnem funditus evulsam iri. Ita dictum, atque Imperatori relatum. Adiectionem
rationis pondus: nisi sententia publica aspereretur in libertatem, Legi Divinae

amplissimum, non parum conuenit. Verum Patrum modestiam, Imperialis patrocinium fatigare
identidem. Quod maturè trutinata annuit Imperator. Tum Perregra: sibi suisque
abundè constare, quam rituum tribunal sententiam esset laturum, at singularem Majestatis
sue protectionem, unicam esse sui animam, fulcrumque. Non potuit non subridere
Imperator: ita artifice fiducia.

Una mox cura libellum supplicis, causidicum senam magni nominis auctoritate placuit. Collata
operta egregie concinnatus. Nec amicitia defuit Phœlaeque, qui à Curia peritissimè
aliud in palatio fieri fecit, parum nervo, at formā disparem. De amici Consilio statuit
Perregra Imperatoris discrimen privatum exponere. Ergo cum Patres simul omnes: ut
Curia assideret temporibus: palatium adiit rogatum de Majestatis sue valitudine,
oratione usque Perregra utrumque offert memorialia. Continuo utrumque legit Imperator,
et utrumque commendaturus reliquit. Dierum aliquot intervallo dubium movit super
libera amphibologica memorialia, à Perregra cum advocatione sine concepti, quæ à
rituum tribunali in legumierum sensum poterat detorqueri.

Post maturam denique considerationem consuevit Imperator, evincenda libertati, ad id
exoptata, neutrum esse id onus: quod nulla vel sibi, vel Imperio prestata allegarent
servitia. Id quidem consilio, et cogitato preteritum, utpote sinarum Regibus ad
verum, penæque obnoxium. Sola vel cause acquiescente, vel tolerata injurie iniquitate
memorialia nisi operet, alioqui rejicienda: hic stylus Curie. At vero Imperator
evincenda libertatis argumentum in mentis esse voluit, existimans, tot tantisque
Patrum de Republica meritis, cum antea unicus, et stupore posse tribunal rituum,
tot induritis communitum, quibus ex sinarum more eadem quæ legibus sanctitas.

Die is Januarii nascenti anni 1692. ab Imperatore destinatus. Patresque Perregra
libello ingressus Phœlaeque subiciit: cui inquit, memorialia aliud sua transmittit Majestatis,
et hinc ad votum, trutinare vestrum est, ac utique illis Collegii libellum prælegit.

Tum genua curvare Patres, pro tanto beneficio gratias referre, omniumque nomine
Perregra Eucharisticon præstare: tam gravior, et incomprehensibilis et Domini Imperatoris
in nos amor, ut omnem hanc nostram superset, cogitationemque nostram omnes, siquidem
ipsi nos imaginari non possumus, minus sperant consensum à sua Majestate bene,
meritum, quod æstimamus magis, et pro quo majores gratias referimus, atque si Majestatis
nos à mortali infestator restituisse videret, quam, ut apparet, veris, legibus
divine progressibus in tam illud diffolere Imperio longe posthabere.

Non refero hic memorialia dictum, adpote amplam sequenti lapidis materiam. Solum
innuere eo fuisse concinnatum artificio, et officina, ut Patrum ambigere. et nemo unquam
autorem esse Imperatorem ipsum, hac in arte peritissimum. Verum quia nondum
erat consummatum, à Phœlaeque relatum est, inoffensa subinde manu ultima
Imperatoris publicè offerendum.

Non desistebat interea P. Thomas Perregra, hostis in cruentis, acerbissimisque periculis,
celorum etiam Patrum, ac Christianorum favorem, atque quem dementi supremi
illius Monarchæ, quæ Monarcharum omnium contra manu versat omnipotente, non
dubitabat enim, communem inimicum in animarum exitum periculum, extimulatum
tam soliti succursu: unde innum. erorum sententium penderet. Concessio si vis omnes
artificum exhausturum ad turbanda evolvendaque omnia, quæ cursum hactenus tenuerant
fortunatum. Et sancti Patrum Perregra, celorumque Patres inq. inq. tenuit confirmatio,

dolorque quando à relato per Chauloye memoriali mensis fori abiit, quin Imperator
de hac materia aut verbum faceret, aut Latro, ut prius oraret. Utinam resedit
tantisper animi tempestas, quando post tam longam suspensionem exivit Latro Peragra
et alij omnibus ex. p. jussu. Soli per hunc spatium est colloquij, quod singulari
omnino confidentia, nulli unquam Latrum hinc antiquorum, hinc presentium
cujusque exhibitae, primum usque. Nam off. familiarissim. ag. nos, ascriptobant
semper s. ut debent. ex more. Ceteri autem ad hoc unum disputati, quod tam. cum
Latro tum jussu. ex. p. mandavit demum, integro in violat. p. servari. Latro
Deus qua inter se egissent, De hoc ipsum erat indicium sufficiens, quod dolorum
tempestant Latro, visa suspensione tam diuturna. Die interquentis tulit P. Peragra
ad palatium Curiosum artefactum, jam alijs sibi commendatum, quod per Chauloye
retradidit m. placuit. Eo viso scilicet Imperator. quid diceret P. Peragra? Chauloye
quancquam nil labor. in commissis: amici partem implorare proposuit: singulari, ait,
olavis sibi. p. h. servitij minuat, optare per. p. volu, ad tribuendum Majestati
Vestra modicum saltem guttum, quando vicissim speraret, Majus humani beneficium,
libertatem nempe legi Divinae. Subripit Imperator, nec multum nostra moratur
dofid. supra dictum memoriali jam perfectum ad Colloquium transmisit per Chauloye,
Latro Peragra extrahendum. Hic à sibi Tribunalij Mathematici mox jussit confici
exemplar Imperatori, ita jubenti, offerendum.
Unus erat super difficultatib. gordinus: p. Imperatori per Tribunal rituum, quod erat
proprium negotij forum? an per Tribunal memorialium, cujus supra meminimus. C. 2.
part. an vero à Latro Peragra, et Antonio Thomae tanquam Mathematicae Prae,
sibus coram offerendum? Hoc postremum pugnabat cum jure communi, nam
Praes. Tribunalium non hinc immediat. memorialia presentare, praeterquam fori
sui, et quidem in Corpor. Mandarinorum. Excipe: nisi speciali, quod rarissimum est
gaudent indulto. Long. illud et longam prohibitionem, et alia minabatur obstacula,
is affinia quae supra notuimus. C. 9. part. ut. à labyrintho exiret Peragra, per Chauloye
Imperatorem consuluit. Et pro responsu accepit: ipse et P. Antonius Thomae tanquam Praes.
Mathematicae libellum supplicis porrigunt: post. ut id coram praestari, nec opus
est. Mandarinorum reliquorum presentia. Nec mora: Consultatus diligend. uij
functioni D. 10, tanta salutis auspex. Eund. in. unij anni hinc foris imminere,
diferendum consuebat Peragra. Nihilominus reliquorum arbitrio, quibus mora
displicerat, subscripsit. Ita consensu unanimi festa Purificantis lux statuitur,
qua Virginara, sponsuque sanctissimus supremo tibi totaque Imperatori, Redemptorem
Olympei in augustali oblatione, addita p. Redemptionis hinc negotium fortunare
ut vident. Ergo post imploratam tantis propensis Divinam opem, illuc. p. duo p. re,
fatis P. P. Thomae Peragra, et Antonio Thomae adire palatium, locumque ubi Con.,
veniunt Tribunalia. Ius divine dignitatis ordine itura ad porrigendos Imperatori
libellos supplicis, offert autem primus Tribunalij Praes., et mox nonnihil ceteris Man,
darinis. Hoc ritu suoque ordine accepit: etiam nostri duo Praes. Mathematicae
et Latro Antonio Thomae aliquantulum post se. p. P. Peragra promissis Cons. ty
Gramonij obtulit h. Majestati memoriali super negotio legi Divinae. Post
biduum Imperator illud pro more remisit ad Tribunal rituum, significans: voluntatem
suam esse, favores cause memoriali, cujus tenor dabitur caput. sequenti.

Caput 4.
Libellus Supplex in Negotio Fidei oblaty Imperatori Arbitrium à rituum
tribunali datum, cui S. S. Conformer Imperator integrum reliquit Legi
Divinae interdictum.

Nob. Majestati vestrae Pasalli Thomae Peragra, et Antonij Thomae Praesidentis
 Tribunalis Mathematici offerimus hoc memoriale, cum omni reverentia, et respectu, et
 causam principium ac finem negotiorum nostrorum, rogando, sperandoque cum
 anxietate et Reverentia determinationem perspicacissimi iudicij Majestati
 vestrae. Cum nona die anni 1668. Prosper Infortita, qui habitabat in Ecclesia
 Provinciae Hamchae expedivit virum, qui tulit nuntium, quid Prorex illius Eto,
 vinctus Mandarinis, et in mandavisset, verti Ecclesiam, librorum tabulas frangi,
 inlustrare Provinciam expellere Patrem ipsum, Praedicatorum nostrae Legij, hanc ut
 malam, et perversam reputando. Cum itaque nos tam longinquas venimus
 ad hoc imperium, nisi Majestati vestrae hoc, et Patri nunc noster presentemur, nostras
 miseria, et afflictiones quomodo impotenter fugimus, alia multa oppressione
 et molestia. Num videmus, Patri, quid vestra Majestas gubernet hominum
 omnium mundi regnorum, tractando aequaliter alienigenas et indigenas, sine
 differentia eorum qui sunt vicini, et qui sunt longi, neque cor Majestati vestrae
 patitur, ut aliquis sit tam afflictus, ac miser, ut vitam durare ipsi sit impossi-
 bile. Atque ista nos inter antiquos Imperatores alium similem invenimus,
 quando Majestas vestra regiam, qui non proficerebat ut regem, in sinu
 vivens patitur. Cum Majestas vestra Australis, et Provinciarum,
 quoscunque reprobos Europaeos, et nos, tractabat, et summa cum
 benevolentia, permittendo, ut manerent in eodem loco, in quibus habitabant,
 et volendo, ut viverent contenti, et quieti in suis domibus, prout omnibus fuit
 notorium. Quae cum ista sint, quomodo Prorex audeat procedere tam ex opposito,
 mandando prohiberi ipsos, et nos, tanquam Praedones Legij, perversae. Verum
 ut eorum nostrarum seriem a principio narremus, cum olim L. Adamus, et al
 grandi beneficio, ac felicitate, innotesceret Domino Imperatori Patri vestrae
 Majestati, invenit in examinanda videri Mathematica, et quaedam, quae
 ipsi, et non poterant emendare, quemadmodum conveniebat, juxta loci usum
 exhibendo haec ratione gratum pro beneficio alta notitia, quam habuit cum
 Domino Imperatore, Patri Majestati vestrae, existimans futurum neminem,
 qui in hoc ipsum videret, et videret, quod praestiterat, ut dictum obloquium.
 Verum ex parte, et dicens id ipsum, quod non existimabat, quando tamquam finem
 cum foederatis suis, violentis, et mortis ipsi culpam plasmavit. Porro Majestas
 sua, et tota clare, et honeste, mandavit per Divitum, ut Congregati Reguli,

Grandes et Mandarini judicarent hoc negotium, aliqui ita seipsum declarate
fuerunt veritas, falsitasque. Extincto L. Adamo, Majestatis Vestrae acritum L.
Verbi et Cravet Mandarinum, mandando, Curam habere Mathematicam, quod
beneficium Superioribus erat Superiorum. Preceptis itaque favoribus tam eximius, non
roborum non Communicare, quae scribamur, proficundo ad finem usque, componendo
intra palatium scientiae, quae in Europa didicimus; videlicet Mathematicam,
quae Arithmetica, Musica Philosophia, aliaque similes species annorum 20,
non horridum absolvimus. Verum quia Majestatis Vestrae haec omnia clari per,
specta, explorataque habet, superfluum est per singula minutius discurrere.
Prelonia si vestra lex est falsa, fide nobis non debuit. Quomodo ergo a principio
hucusque Majestatis Vestrae animo, tanta inflexibilis fidelitatis vestrae exhortatio,
servitutisque ut Patri Verbi et Imperatoris Supremam Praefecturam fundende mi
tormentaria? ut Patrem Grimaldi per mare ablegaret in Moscoviam cum epistola,
sigillo Regali firmata? et Patrem Thomam Peragra cum L. Perbillon by Imperatoris
horrore etiam in Moscoviam cum titulo mandarini tertii ordinis? Verum non
desunt, qui hinc scandalizantur, quasi vero privati solum nobis vestris studeremus,
non Curarem servitium et debitam Majestati Vestrae fidelitatem. Is qui cum
fidelitate recte progreditur, saltem animo perverso, debet approbari, et non
confutari ab alijs. Et vice versa, qui non operatur recte, et cum fidelitate, sed
animo pravo ac perverso, debet reprobari ab omnibus tanquam malus, quia non
sequitur rationis ductum. Nostri sodales antiqui, qui appulerunt in partibus valde
remotis, et magno labore in sinas, non veniunt ad obtinendas dignitates, vel
divitias, sed solum ad propagandam suam Doctrinam in locis, quae ad id unum
nisi sunt disposita, et continuo in sinas venientibus ad reformatas scientias
consecuti sunt amorem et beneficia Supremi Imperatoris. Atque ita postquam
Dominus Imperator Majestatis Vestrae Patris anno decimo sui imperii L.
Joanni Adamo Contulpho et insignia. Creando illum Praefectum Mathematicae;
anno 14to sui imperii, confirmavit titulum Aposcory in tribunali Archi,
trionica, et donavit illi locum Ecclesiae aedificandae, fecitque illi erigi in
scripturam. Deinde Majestatis Vestrae anno 27 sui imperii rursus honoravit
hoc titulo Patrem Verbi et auctorizavit majorem etiam titulo, mittendo
Mandarinos ex tribunali rituum ad eum consulendam, ad prestandas singularem
venerationem, ut videtur et in libro Registri ejusdem tribunalis. Et quamquam
moribus nostris sint valde limitata, nihilominus Majestatis Vestrae nihil dubitamus
de fidelitate nostrae, nobis videtur sine suspitione, et in loco interioris palatii
interpretamur epistolas, venientes ex Moscovia, aliisque locis, mandataque
nobis Vestra Majestatis, ut de industria discamus linguam Tartaricam ad
intellegendos melius libros. Quia licet sumus extrahi ex diverso Regno, Ma
jestatis Vestrae habere aequalam Curam omnium mundi nationum, non facit
discrimen locorum, ut utatur Personis. Eae cum ita sint, quomodo L. Prosper
Intercisa ad tam extremam calamitatem compellitur, ut loci officiat, ubi
roboris perfidiae? hanc ob causam, offi lacrymas coner prohibere, non possum
non continuo et profundere, deplorando sine intervallo tanquam delictum

Ad Orphanum. Cap. 1. nos Vasalli Majestatis Vestrae, soli orphani, et lone
alia, ad quam confugiamus, cui fidamus, aut in qua nos fundamus, d. g. t. b. t.
nos presumimus, ut legamus. Cum aliquo, justam. fit. an non sit causa nostra?
recurrimus tantummodo ad Majestatem Vestram, ut sua p. p. p. a. i. a. clar. intura,
tur justitiam cause nostrae cum declarare dignetur, non tantum in nostrum,
sed etiam legi Divinae favorem. In cum finem persequimur, hoc memorial. speramus
cum extremo timore et timore expeditionem Majestatis Vestrae. Oblatum anno
Rhambi. trig. simo. 16. duodecima luna.

In memoriali oblato apographum, cujus autographum fuit multo majori energia,
efficacia, et gratia singulari in idiomate Tartarico ac Sinico, quorum Rhethorica
Ethiopiaque plurimum differunt ab Europaeis. Mandarinis ipsi, et Sinarum ad vocat
styli non solum Rhethoricam, et emphasin, verum etiam libertatem loquendi
et allegandi Terribia omnia, ac obsequia: item favorem et receptas gratias omnes
deceperunt inde validissima argumenta ad impetrandum quod postulabatur,
tanta efficacia, ac si ipse debetum justitiae, non gratia petitis. Tolum id pro
aucta hujus styli grande fuisse periculum, Patrisque illius in crimine vocat
precipue periculi coram memoriali rei nisi persuasum habuissent, et etiam ad
quod accusationes quomodocumque munere pertinerent. Imperatori p. p. p. a. i. a. probataque
esse omnia. Cogitabat hoc artificio Majestas sua libertatis d. v. r. t. u. publicum
justitiae testimonium conciliare ac palam facere, tantum id debere merito, et
iniquum. Parentis legem vestigia, qui advenas non tolerat, et tantum, sed
primis etiam honoribus prosecutus, tanto probat, et quam vulgatum v. n. r. a. t.
religionem.

At quia quibat, magisque in nos nostras futurum erat, Man,
darinos leviter, nec vi adactos, preb. no. as. onsum. Dolendi videntur animi.
nos pignit. a. tem. Praeprimis in visis Peragra, opposita cause equitatis, pa,
troumum implorans. Non desu. r. bon. volunt. e. indicia. suum singuli vultum
polliciti. Praeprimis tribunali rituum Praef. Cui Europaeum, et Macao
sup. rrim. allatum. Magni praef. munus. C. p. r. t. Ludo indid. m. g. p. r. i. b. a. t. u. r.
Peragra, majus adhuc, amicorum Principi Solary. spon. sion. ant. v. r. t. i. t. Eundem
P. G. r. b. i. l. l. o. n. Curiosy quibus am amaglyptis jam ant. d. v. r. i. m. p. r. a. t. Erat
haec gratitudinis testis, et p. p. m. m. t. i. o. n. i. s. p. i. g. n. u. s. b. n. i. f. i. c. i. y. u. t. r. i. n. q. u. e.
ignoti, et non providentia Numini, abditissimis gubernantibus Myst. r. i. o.
Quidquid acceleraretur negotium, concludi tamen non potuit ant. f. o. r. i. a. y.
anni novi Sin. n. s. i. y. Cuius festum hac in Metropoli, v. l. o. q. u. e. i. m. p. i. o. r. i. e. m. a. g. n. a. s.
cum solennitate celebratur. Clausi m. n. s. o. m. f. o. r. i. i. n. t. e. g. r. u. m. t. r. i. b. u. n. a. l. i. b. y.
causarum atque expeditionum omnium cursu sistitur, ut populari locis d. h. u. r.
fortitudini. Hoc nostrae etiam cause justitiam. F. o. r. i. s. t. a. y. s. i. t. u. m.
Tribunal memorial. Patrum Terribis subi. v. i. t. Perum ut Imperatori
vultum, ita sp. y. n. o. s. t. r. a. y. l. u. s. i. t. q. u. o. m. a. d. m. o. d. u. m. d. o. c. e. b. i. t. l. o. q. u. e. n. y. a. r. b. i. t. r. i. u. m.

Ut hoc rituum Tribunal cum reverentia et distinctione examinet principium
ac finem negotij, quod Vestra Majestas commisit. Mandarinum dictu Lylo
exhibuit versionem memorialis, quod Praef. Mathematicae Thomae Peragra,
et Antonius Thomae Sorrey, qui obtulerunt ob lunc duodecima
trigesimi

Khamhi. Et die 18. m. lune exijt mandatum Vestre Majestatis, ut Tribunal
huius delib. raret, ac d. super faceret propositionem, atque ad id cum veneratione,
et respectu d. b. erga hoc mandatum, statim translatum, et dictum memoriale
cujus translatio pervenit 19. m. lune eisd. rimae. Proponitur d. deliberando
super hoc negotio, d. apprehendimus dictum memoriale Praesidij Mathematicae
Thomae Porregra, et Antonij Thomae, dicentis: quod Vasallus Vestre Majestatis Propper
Intoresta, qui degit in Ecclesia urbis Hamchou, misit hominem quendam,
referentem, quod Praetor illius Provinciae mandaverit Mandarinis tunc illius
ut destruerent Ecclesias, frangerent tabulas librorum, atque ipsum ejicerent, et
reliquos sorios, tanquam Praedicatorum Legi perverfos. Dicit amplius: quod videndo
Solos, orphanos et Patronos ad quos confugiant, d. titulos, ne presumendo
litigare cum aliquo, num causa ipsorum esset aequa? num iniqua? Solum modo
recurrant ad Majestatem Vestram, ut perspicacia sua clare videat, quod non
habent animum perversum, ac intractabilem, atque ita ipsorum misereatur.
Examinando itaque et lytrando archivia nostra, invenimus, quod anno octavo
Imperij Khamhi Congregatum Parlamentum Regulorum, Grandium Imperij, et
Supremorum et Tribunalium Mandarinorum, judicaverit, legem Christianam
nihil continere mali, aut Toxicosi: Praedicatoribus tamen Europaeis interdiciendum
esse, ne faciant Conventicula populi ad predicandam Legem suam, ne d. d. d.
venerint numismata, aliisque rebus prout ad id temporis faciebant. Et quod ipsi
Europaeis permittendum sit Legem suam v. c. rari, ac Legem quae loqui. Solum
hoc judicavit, et proposuit eo tempore dictum Parlamentum, ac d. d. d. manavit
dictum Vestra Majestatis dicens: quod attinet Religionem Christianam p. excepto
Ferdinando Verbiest, Cohortemque quae sorios, qui ut ant. ex. c. r. et loqui Legem
suam possunt, nulli aliorum permittitur eam loqui. Quam ob causam m. l. u. y,
ne quis in hac Provincia Lexionis alijsque universis Imperij, novam fabricet
Ecclesiam, aut Legem eorum amplectatur, Mando: ut cum omni rigore tot
Imperio fiat manifestum, quod ego eam prohibeam. In reliquis m. l. u. y
arbitrio. Hoc dictum misit Vestra Majestas ad nostrum Tribunal, fuitque
receptum cum reverentia, et servatur in nostro archivo.

Praeterea magis adhuc examinando et exquirendo nostrum archivum, reperimus
memoriale Praesidij Mathematicae, auct. dignitatis Appositorij in Tribunali archi-
tecturae, Ferdinando Verbiest, quod ita habet: Nos Vasalli Majestatis Vestrae
loquentes Legem Dei, possumus ut sicut anno primo Imperij Khamhi, priusquam
falsis accusaretur Lex nostra, eam pro libitu loqui poterant omnes, hi nunc
cuiuslibet pro placito eandem licet amplecti, ut ita evidenter Murmurationis,
dictionis, et notae vanae, hominum perverborum. Super quo memoriale Convencit
Tribunal architecturae cum nostro riduum Tribunali, et ne deliberata loquentem
fac. r. e. propositionem: Anno 8 Khamhi. Ludovicus Buglins, Fabrice Magallan
et Ferdinandus Verbiest obdulerunt memoriale, Congregatumque et Parlamentum
Regulorum, Grandium Imperij, et Mandarinorum ex supremis Tribunalibus, Affuit
propositionem suam, dicendo: quod Conventicula in oratorijs, et templis permissa
fuerint v. l. a in hac Imperio, et ut similiter prohiberetur Praedicatoribus Legi

Divina, convocare populum ad predicandam suam legem, distributio Nummismata
et negotia, ut antea faciebant, sed solum permittitur Europaeis. Deum suum
venerari, illique servire, et legem, ac ex ordine legem ejus. Super hac propositione
parlamentum emanavit Decretum Regiae Majestatis, quod confirmat prohibitionem
ejusdem legis. Atque ita non est quod deus deliberetur in causa memoriali, quod
nunc offert Ferdinandus Vrbis, et tandem super arbitrio et propositione tunc facta
a Tribunali Architectura cum hoc tribunali rituum, emanavit Decretum Majestatis
Vrbis, dicens: Conforme meo arbitrio. Verum si Mandarini Provinciarum in ea,
saltem prohibitionem legem Dei accusaverint Nummorum legum falsarum, rebellionem
existantium, delatur, tollaturque ex hoc Nummorum Lex Divina. Hoc Decretum
jam missum est in Siniam, etiamque Provincias.

Proinde quoad causam presentem, super qua consultamus, judicamus, etiam Civitatis
Kamchui, etiamque conservandas, etiamque, nec deiciendas, sed legem legem Dei, cumque
venerari, solum Europaeis permittendum. Speramus confirmationem Majestatis Vrbis
et expediat hoc Decretum mitti Proregi, ut illi se se conformet. Et offerimus hanc propo-
sitionem 20 Junii prima Anno 51 Imperii Khamhi, hoc est 7 Martii die anni 1661.

Animadvertendum hoc arbitrium ad amplexum respondere Stylo et juri
communi hujus imperii, ac forme judiciali, qua uti consueverunt tribunaia, proponendo
primum summam negotii in libello contenti, et consultati, allegando subinde decretis
omnia, et super in archivo rapporta, recitando verba formalia ipsorum Decretorum
intento deferentia se modo, quo in Europa citantur termini legum, aut canonum,
etiam ferendo sententiam allegatis decretis conformem. Exstimabant Mandarini,
luculentum hoc in negotio, etiamque argumentum: quod statuerent parandum delictis
adversus Proregem nec rogatum, nec auditum, qui ea fanaticis spiritu demolitum erat.
Id nonnulli bonivolentia, faberrime simulationi tribuebant plerique. Quidquid sit,
videri poterant ea Methodo et Imperatoris voluntati, et equitati, et promissis
fuisse satis. Clausula illa de mittendo ad Proregem decretis, sensum tum bonum
patitur, tum finem: alterum, quod templis Consuloribus, alterum, quod erumpent
persecutionis flammis oleum affunderent, eo decreto, quod fidei integritatis pondus
novum, roburque daret. Suscitavit etiam notandum, non quod Lectoris Curiositatem
moresque dubium: a praefato Regulatorum Parlamento, legem Dei, primum volutam,
mox fuisse probatam, priori sententia Imperator subscripsit, quod posterior moris
concedit. Caput rituum tribunal illam solum, et verbatim, allegat, hanc
sententiam praetoritur. Ego vero priorem summam manu tetigi, posteriori libellum
descripsi. C. 2. part. 1. Memoriali vrbis in Capite sententia memorata fuit Sinica
et Tartarico idiomate, quo praesentatum est, liquidum tribunaia partem Sinicam, partem
Tartari Constant. Ind. Styli Curia Sinica transmittitur in Tartaricam, et vice versa.

Arbitrium Imperatori oblatum illis Patribus innotuit. Nec tam in se
doceat, vel negotium, vel correctum, vel Corb. negotium deus consultatum in
sua Majestatis jussu, qui frequentissimè illi moris est, cum duplici et iudicium. Et
ante inopino fulminatur nuntio, rata haberi universa. Super fidem videbatur
Imperatoris affectu, dictis, factisque alia omnia pollicentibus. Cuius propter sublegetur
Lux docuit, Martii nona, quae rituum tribunal arbitrii ab Imperatore firmata Copiam
hoc est: persecutionis incrementum, ad Siniam Proregem deferri fecit. Corb. tribunal Praef.

Caput stum.

Ab Imperatore info, unico spri fultu, confirmaty totiqz interdictis, passim d.º Fidei
libertate Conclamatum. Unus in caucasum Jaro Congra. Tabantqz origine omniunqz.
Exploratum abs.ou. rari Imperatorij animum, jubent: nihil ambigere d.º felicitaty
Complomentis, votis omnino potidunqz. Hic mora: dieqz postera fidem adstruxit vatriniis.
Verolebatur 10º Martij, cum Imperator tribunali foreqz jubet offerri. Culpa, et Conscripte
in Colag ire argumentum. In Presidm iratior, filium alapij intra palatium tedi
imprat, unaqz nuntiani: idem exp. tar. et Pater, aut not. g. et Honacior. Ita Suppon,
sup a dignitate Presy, palatij januam ritu norientium adibat indiqz, quid info Martij
ultura d.º corn. et, p. et solang.

Inter ea temporis Patrum sortem miseris Imperator, iterabat Praecons.,
qui spem, animosque exultarent. At, quum verba nec proficerant, nec omnino ex-
proficerant, diuturni doloris atrocitas in oculis legabatur. Ut gaudia anteverteret,
fortunamque accideraret, fidissimus ille Chaulav., emphasis affectu dimissionem
Patrum calamitatem, luctumque, volut pro theatro, graphicè expingebat. Patien-
tia nonnihil concedere, nec melancholica laxare frenos jubebat Imperator. Sed ea
quorundam animi desperationis libertatis insudat, cui exturbanda nec Principij
oracula, nec amici testimonio, nec paria essent Peragra hortamenta. Punctam
in solas exortam aliunde manasse, verbisq. circumscripti solatia, profusum
erat. Tanto mortori, juxta ac barbant in Christianos Tyrannidi quantocumque
Consulturus; ut optatam negotio imponeret Coronidem, lapidem movebat omnem
Peragra. Ex ne nata oratio. Forthè P. Isidorum Luchi jussa Macai pre-
stolantem, evocare denuverat Imperator, ac per Chaulav. nuntiaret. Pignori,
sive Patrum unum aliquem Macaum p. l. onet, hospit. cum pompa adducturus.
Capto in arena Consilio, singularem inquit, Peragra, geminamque, quâ sua nos
Majestas cumulat, gratiam d. v. veneramus; aliam: quod Patri Luchi tenuitatem
suy mancipian dignetur obsequijs, publicoque honore jubet. recipi. aliam: quod
legationis munus nostris imponat humeris. Quapropter humi abj. hy Ego, Patroque
Reliqui, appressi solo verticibus, graty litamus infinitas, quaz tantis paris

beneficijs, nisi lyra viri foret, optamus. obsecramus tamquam reuerentibus
pondere vult Majestas sua, cuius nobis animus est. quod, tragica hac tempestate,
ablegati charactere insignem, ac honorifico spectatum apparatu proximo redi.
Sui ausus tot in horridis ostentare pompam, quibus funebres pullate horrent
Ecclesie, sociique nostri dolore ac luctu contabescunt? Quis animo admittit Man-
darum obsequia? quae auri hinc populi applausus, lacrymabilis christianorum
gemitus excipit, mali hosti, non medicus? Quibus spectabilis oris quicquam fidei
dilatari a lupo in Pastorum reuerentibus? quae denique fronte in vultu Macrum,
cultissimam Europae urbem, sinis Ecclesie fatis iam athenis? Excitatus ruborem
populi murmur, videri nos ab Europae dignitate, nec tam fidei exultant, quam
honoris proprii, ac felicitatis aurore. Ibi denique in tormentum pompa, in
probitum honor, in contemptum obsequia, applausus in lacrymas, quibus colliguntur
quisquis videt honoribus solo curium fluctu, feraci illo tempore, quo oppressa
prostrataque jacet Lex Divina. si proinde Majestas sua tot tantisque beneficijs hor-
aditione dignata fuerit auctarium, vagis legatione superfluo, ego Patrum luctu
actum commonfaciam, qui pro immenso officio Augustij sepe deprecandi
obsequijs, citra moram soluit, volabique. Proximum, apta luctibus solitudine,
quam phalerato comitatu, longae hilarior.

Maestros referenti pars energia. Patrum dolorem aulicorum petulantem
audire sibi visus Imperator, non potuit non modicis commodari. Patribus ergo,
ac legationi parandum duxit. Nec salis: maturata fidei libertate modari
luctibus adamantini decretum. Eundem jussu accidit Cantonem Patrum luctu.
Epistola Patri Praegra provincia archiepiscopus tum abiturienti ab Imperatore
ipso, in manus consignatur Patri Jacobo Pidal in Metropoli illa commoranti,
tradenda, Praegra etiam etiam rursus imperati sumptus ibidem. Nondum de-
clinaret ea ipsa die, Martij 15, cum Imperator ad id usque momentum dignitatis
extulit jubet ad officium Praefectum. Tripidantem, remotis arbitrij, acriter
interrogat, se sequi equitatis arguit. Hanc, inquit, praestitum imperio fruemur
beneficijs, legique approbationem, tantorum causam viderem, quam a nobis
unam Europaei populus, ingrati negabimus? Quis est, quod vel Religioni, vel
eius Praeconijs iusto obsecramus? Hac fide excomposito, sine impetu altius
prolata, exuberans praefectibus, excipit aulicis, Patribus Praegra sine mora
restitit. nec multo post Imperatoris nomen nuntiavit Maestros, Majestati
sua firmam esse, memoriali Patrum statim respondere, quando tam obstinate
repugnarent sine, a solis Mandarum Tartari Consultandum.

Vicinitatem docuit eventus. 17 labentis Martij Praefectum tribunali imperatorum
flammis aboleret sententiam a ritu tribunalis conceptam, ab Imperatore firmatam.
Hae forma mandati. Homines Europaei gubernant Mathematicam, et bellorum
tempore nobis praefuerunt fabricando instrumenta militaria, cui labori viri omnes
aliqua industriam impendunt. Aliunde Lex Divina, nec opera mala, nec seditioni
continet. Conuenit itaque concedi omnibus, qui sequuntur Legem Dei, ut praestant
pro libitu suo, sicut olim, Deum adorant, et venerant. Propterea mando
ut propositio, et sententia ante a tribunali ritu data, colligat, comburat, et annullat.

Paruino sine mora colai, utque imperatj ad unum statent, jussu. Et si quidem
Propter sententia copiam remittere, flammis pariter mancipiendam. Atque enim
jam facti impotentia in Aurore coacti, horrore etiam periculis horridis.
Sub hac die iq Martij, D. Josepho Principi Sinarum Patrone sacra, Magnum
illum, quod probi notat, Proletorem nostrum solacium ac in id Imperator, propriis
id onum existimari, qui in sententiam suam, vel moliret, vel loqueret oblitum,
huj. Summa viro Authoritay, Imperatoris sanguis, Suppar primis dignitay, et
quod Princeps, cui refragari audent nemo, eloquentia fulminatoris. Huius consilij
agere, Compellendi rituum tribunal in favorem cause, ac forte impugnarent sine
Tasarij solij Committendi arbitrium. Ille amici partem implere omniy, Majestatis
sue propositum extollere, in Patrum gloria se offundere, adorare nutum,
operamque omniem vitimare. Ego rei gerenda medium Imperator ipse docuit,
relatumque in Concilio, quod subnecito, mandatum dedit.
Cassij diebus in arbitrio a tribunali rituum dato, iudicatum. Et quocumque
imperij loco posita Christianorum templa conservanda. Et in eo quo prius
statu relinquenda; utrum solij Europaei permittendam adorationem, ac
venerationem Dei sui. Ego pro tunc confirmavi, et approbavi hanc sententiam.
Utrum nunc confideto, quod hominib. Europaei praesid. eant, et gubernent astro,
nomiam nostram, quod bellorum tempore impendunt viris omniy, industriam
laborumque fabricandis militaribus instrum. entij, et quod ultimo ad Moscos cum
Oratoribus ablegati miris munusculis grandiaque sibi merita comparaverint
quod insuper eorum Lex nihil omnino mali complectatur, nec parias inquit. Siquidem
nec sit dissona, aut perverta, atque adeo quod illam resare idem sit, ac
castigare aliquem sine culpa. Quapropter vos colai una cum rituum tribunali,
delib. orato desuper, et juxta id quod concluseritis, vestram facite propositionem.
Eodem die secunda luna secunda anno Khamhi trigesimo primo.
Instructione mandatorum accepto, ex ipso mox die rituum tribunal adit, atque
audiendo Majestatis imperio crectos in pedibus Mandarinos omnes hic affatus solacium.
Paucis ante diebus ad vos missum est memorial. Europaeorum, quorum petitio
relicta rationi admodum erat consentanea; sed vos pro meritis tantorum de hoc
imperio meritorum, illos iudicasti poena, quam pro merito dignior. Porro
ignoratij grandem illum laborem, quo reformatum, gubernantque Mathematicam
nostram, quantum desudaverint praedictorum bellorum tempore in conservando
imperio? ipse ego cum ipse ad Moscos legatus, grandium servitiorum Monarchiae
praestitorum testis sum oculatus, et si dicenda. Et veritas, ipse, et non mihi, aut
aliori cuiuslibet eorum, qui tunc aderam, in accipitis referenda. Et pax cum
tanto honore, et Dominorum nostrorum emolumento ad votum conclusa. Praeterea
labente jam saeculo: quod Europaei isti Sinae incolant, nulla adhucum juxta
et provinciis allata. Et quicquid, et toto eo tempore, quo ego primum regi imperij
Ministram, nihil prorsus, live in hac Metropoli, live alibi, in modum ipsorum pro,
adventi, quod non fuisset grandi dignum incomis. Quod legem ab ipsis praedicatam
attin. et ego illam multoties scrutatus sum, semperque bonam, ac sanctam apprehendi.

non in ea vel agrum n. p. r. i. hanc in hac Metropolim, hanc alibi, in magna ipsorum
multitudine, quod non fuerit et gravior dignum d. c. m. i. qui non s. p. t. communi bono,
atque imperii tranquillitati aptissimuz; imo precepta ipsorum plurimum ad
hunc finem conducunt. prout et. Adorari. Supremum Authoritatem, et Dominum Creatu-
rarum omnium; Obsequium Monarchiz, Principibus et Subinatoribus: non ardeat
ne aliter infirmum malum: Non jurari, non Machari, imo ne concupiscentia uxoris
alienay, hanc enim sunt precepta Legi hujus, ut optimi novi, tum quia illa in
libris ipsorum Legi, tum quia domi meae habeo Christianos, qui hanc omnia observant.
Quae cum ista sint, quae ratione, quae motiva vox imperant ad renovanda
id. tum Legi hujus introducta? an forte malam existimatis? loquimini, dicite, quid
vult Contra eam habetis; si enim re ipsa mala est, ne Imperator vult, ne expedit
eam a nobis approbati. Sed si autem bona est: Cur eam ut malam prohibeamus?
Hic Mandarinorum unus interiecit: Legem ipsam, exterorum, rationis Imperio illatam,
deditur autem tam volutam, tam nobilissimam Monarchiam admittere legem alienigenay.
Ergo, mox assumptis solacis, ne astronomiam ipsorum recipimus, quam videmus
nostra Corborem, hinc et illius Regulis nostra conficiantur Calendaria. Cum tanto
successee, et applausu totius Imperii, ne admittimus aliam nos extraneam Summam
utilitatis, ne utimur et tormentaria, multisque alijs instrumentis, quae in grande
Imperii bonum redundant: quia hanc omnia alienigenae nobis attulerunt. Nihil
in eo posidum est, Sicut nos, an non sint extraneae, sed in eo: bonum sint, an male?
Mox replicavit alius: si hanc legem approbamus, Sinarum Imperium omnino brevi erit
Christianum. Et quod malum foret istud? respondit Solacius. Utinam Imperium
totum amphictetor. Sur, legemque hanc observaret. tunc enim a latrocinis, insultibus
rebellionibus, foret immunus. Atque ista Imperatori opus non esset reddidit, et saepe
hanc in stipendia tantorum exercituum profundere, ut re ipsa sit tum Loxian, tum
in Loxianis ad componendam latrocinem, rebelliumque insolentiam. Conventus hic
nemineque alio Mandarinorum audiente quidquam opponere, legit omnibus memoratum
Imperatoris Mandatum, cui d. m. omnes prebuerunt assensum, mandantes, eam
formam, quam Imperator optaret, confici arbitrium. Ita determinatum Loxian
remedium: Solacius n. m. p. Sinis, Solorum Tartarorum Consultatio. Et vero Christianae
Fid. omnino videretur, Cito hoc extremum, in libertatem asseri, quod a Patribus
aversionem, majusque Legi d. m. non Sinarum Mandarinis tantum, sed omnibus
Jurisconsultorum Libere Authoritatis peroripit.
Nec qua tam. n. vel cavillatio, vel ambiguitas irrogaret, voluit Solacius in flagrantem
propositionem confici, et accepta Authoritate Lib. r. i. usque, ut Mandarinorum on. r. i.
lib. r. i. s. eam h. h. dictaturum pronuntiavit. Ita opus agnoscere inferbat verba
quedam Supradicti Mandati, adnotare, quod intento videbatur opportunum.
Conclusit in rituum tribunali Negotio, mox accessit tribunal Solaciorum, cui enuclea-
ta n. r. i. ipsum Majestatis hanc mandatum scriptis extradidit. Imperator a. t. a.
probavit omnia, iussitque assistorum plene utriusque tribunalis Consilio, ubi unanimi
Consensu propositioni iudic. in rituum tribunali f. h. e. subscriptum. Ann. r. a. a. Solacius
verba quedam in Commendationem sanctae fidei. Tum solita cum perfectione d. s. f. r. i. p. l.
firmarent omnes, atque. v. d. m. d. i. a. prandio Imperatori praesentarunt. Iussit is
exungi veracula aliquot, quae h. i. s. Commendarent Religionem Christianam, Confus.

docti tamen vid. bantur cum lecta Jurisperitorum, quod doct. & venerationem
Parentum: scilicet hujus characteristicam: nec non adorationem Coeli, quae vni. & signi-
ficant potestatem Coelum Corporum, cum Coeli Dominum intelligit. Solare. Hic
proinde. Similitudinem ipsum. autem in Coelum tribunal Concinnatur, et ab
utriusque fori Mandarinis subscriptione roboratur. Ita oblatum Imperator, firma-
vit, confirmavit, ac per universum publicari iussit imperium.

Capitulum Ultimum

Decretum pro Christianae Religionis libertate felicit. impetrata, publicatumque per universum Sinarum Imperium.

Primumquam honorem ipsum respiciam, prelibandum: huius Curiae styli ab Europaeis
longe. sp. distans. Principes Europae, ne cum Consiliariis deliberata, his nemine
d. n. t. a. seu diplomata exp. diant, firmantque. in Sini arbitrium ipsum à Man-
darinis subscriptum, cum Imperatoris responso, tribunalis sigillo communiter,
publicatumque vim legi obtin. Integrum quidem est Monarchae, pro summa
potestate proprio nomine doct. n. n. vel contra arbitrium, huius tamen
plurimumque duas subscribit literas, quarum sensus: Confermo me dato arbitrio.
Quod si Imperatoris placito adversentur tribunalia, iterum atque iterum jubet
deliberari, donec ex voto cadat Consilium. Si quod per frequens, insistant
modicum, tum cautela utitur, annuo solitus, nec supremum ex. n. imperium,
nisi rarissime atque in eo, quod singulariter Condi habeat, negotio, quomodo,
modum erat in presenti. Jam ad Decretum, primum Sinice compositum, mox
Idiomate Portugallico, subinde Castellano, denique latinitate donatum.

Cupitay supremi tribunalis rituum Praef. atque iudicem tribu-
naly, cum humili respectu ex mandato Majestatis Vestrae facimus proposi-
tionem: nos omnes deliberanda et examinando deprehendimus, quod Europaei
illi homines ob grandem famam huius imperii, hic venerint et remotissimis terris.
occupant nunc Praesidentiam Mathematicam. Bellorum tempore vni. omnes
imp. n. fundende rei terminariae. Ablegati ad Moscos, sin. et forti-
animo conclusurunt pacis negotium. Innum. sunt ipsorum merita. Degunt
in Provinciis omnibus, nullumque in ipsorum gressu vel crim. invenitur, vel
perturbatio. Pretoria non pergunt sinistram, nec dubiam in populum doctrinam
nec falsa dogmata, font. perturbatorum. Camazes, Pongij, et Taoxi sua habent
Oratoria, permittiturque populo, illos accedendi, eorumque Pagod. et Doct. et
adorandi libertas. Et adverso quancquam Europaei nec atomum hab. eant imperii
legibus adversum. Et ipsorum fuit interdicta. Videtur hoc propterea à ratione
alienum. Proinde conveniunt omnino est, ut in omnibus locis sua Templia Dei
sint integra, usque populus cum ador. etque ad libitum serviat: nec aequum
est id prohiberi. Praestamus Mandatum Vestrae Majestatis in toto Imperio publi-
candum. Datum anno Khamhi trigesimo primo, Fortia Secunda Luna. Congregabimur
quinta Secunda Luna, Majestatis Vestrae Mandatum accipituri.
Firmavit omnes, et Imperator subscripsit pro more duas literas, significantes.

Confirmo me arbitrio. Tandem eadem die quinta Secunda Luna, videlicet
25° Martij Imperator per aulicorum gratulationem suam hoc Decretum misit ad
tribunal Palatinum, sine mora hac in Metropoli publicandum, ac per totum
dominij imperium. Idem mox Patribus optatissimi nuntij innotuit. Infra
gaudium erant animi. Nec frui libebat satis ipsa inde voluptate. Primordia
tamen, quando non ante jubili, quam Decretis, factis in publicum et impensis. Et
brevis publicatum. Simice Redemptionis auspice, tertia erat à meridie hora, hora
votij serior. Graditudo tanta. Majestati debita, in motum flammæ, elutaban-
tur gratia. Provolantibus morabatur confusio. Extra palatium, incolis etiam
palatij, causæ propriæ sententia expectanda. Sed multo maximè Imperator ipse
more impatiens, vultibusque beneficiis coronator flagrabat induci. Publicationem
autem orationis, agebat aulicis. Nondum datur gratia ad eundem Patrem? parumne
an majus fortasse beneficium ambiunt? At vero mox Patres coram universis. Pre-
missa ex ritu Cerimonie. Tum omnium nomine Eucharistiam dixit Longra:

Eua lingua explicare possit, pro dignitate, vel qui intellectus Compre-
hendere granditatem tam eminentis beneficii, tam sublimis, tam perfecti, tam
consummati, quod Majestas Vestra dignata est coronare omnia nostra desideria!
Iste fuit semper nostrorum scopus affectuum, hæc spes nostre occupatio unica, hæc
nobis de die Curarum maxima, hæc expectatio nocturnarum exaltans vigiliarum, quam
tandem ventura esset hora ista hic Secunda, tempus illud hoc fortunatum, quo
oculis nostris usurpationem Legij Divinæ, quam predicamus, per tam magnificum
vastumque Imperium, libertatem. Liquidem, ut probè novit Majestas Vestra
Parentibus, Patriæque dicendi vale, tanta emendanda maria, tot hinc exponendi
discriminibus, et hunc orientem perstrandi, finis fuit unicuique, per immensum
hoc imperium promulgare Dei veri Legem Sanctissimam. Tamen quomodo modum
non potuit non esse dolor immensus, nobis hactenus. Cumque individuum, quod videtur,
tenemus Legem Dei preteritorum interditorum Canonis onustam, ista non minor erat
anxietas, quæ optabamus, à tam rigida liberam captivitate. Ergo necesse
est, sine comparatione majus esse gaudium, quo gestimus, oblatam libertatem
integram, affluentibus solatiis, tanto abundantioribus, quanto majoris
occurrit difficultatibus et obstaculis, permittente Providentiæ Divinæ, duorum
tribunalium Ministros omnes, quibus causa fuit commissa, ad id repugnare
Concessioni hujus gratiæ, ut eam totam unicuique deberemus Majestati Vestre.
Cum itaque beneficium hoc tam grandis sit, et tanto majus, quanto
impensis fuit Majestati Vestre studium in eo nobis concedendo, qui concessit,
que verba, que opera reddendis gratis erunt paria? unum est et omnibus
habemus à liberali Majestati Vestre manu acceptis, tot tantique videtur
grandis. Ex hoc fonte nascitur, quod licet omnes nunc concurrerent gratias
quæ hucusque referre ad nos sumus pro his omnibus, tot tantique beneficiis, ipsi
longè essent inferiores, quæ nunc referre debemus pro unico hoc beneficio,
afferte in libertatem Legij Divinæ. Eam ob causam agnoscere omnino impositum
nobis esse, debitas referre gratias. Majestati Vestre prebui ad votum
offerentibus nos ipsos, omnesque singulis nostris, promptos paratosque non solum

ad omnia Majestatis Vestre laudibus, obloquendaque, verum etiam ad rogandum
Continuo Deum: quod gratitudo expostulat pro vita et salute Majestatis
Vestre, totiusque Imperii conservatione.

Proposuit Imperator his verbis: optimè dicitur, quia hoc in veritate, et multo
magis beneficium, quam omnia cetera, quæ vobis fieri. Commendavit etiam mag,
nos. v. r. P. Thomæ P. Regra Curam faciendi Christianos: n. r. excelsum nomen aliquem
committent aduersus Gentiles, usque hac ratione querelatum campum aperuerunt.

Remisso ad rituum tribunal Derr. to memorato, mox Mandatum, et mori
A, mandant n. r. officaria confici apographa. Provinciarum omnium Proregibus
perque hoc inferioribus Civitatum, ac oppidorum Mandarinis transmittenda,
publicisque in valvis affigenda. Et hic, et auspiciatissimè deplorati totius
negotii epilogus, hic successus tanto Curarum impendio, hic extortus
tot dimicationibus fidei triumphus. Hæc, cælo auspicio, inferno strenuente,
Legi Divinae libellæ publicata. Et P. Xini Di. quintâ secunda luna anno
Imperii Khamhi trigésimo primo, ætatis trigésimo nono; ab ingressu Tartarorum
Orientalium per Provinciam Caotum septuagésimo quarto, à foundatione
Imperii Tartaro-Sinici quadragésimo nono. ab ingressu fidei Christianæ in Sinæ,
juxta Consiani Colossi epigraphen millésimo quinquagésimo sexto, à morte
S. Francisci Xavierii ad Sinarum portus centésimo quadragésimo, à foundatione
Missionis Sinicæ, coepta à Patribus Societatis Jesu centésimo nono, à restauratione
eiusdem missionis post persecutionem Yamquamliën vigésimo quarto, à Nativitate
Domini Nostri Jesu Christi millésimo sexcentésimo nonagésimo secundo, viginti,
simâ 2dâ Martij. die, quâ Patribus, ac Metropolitibus hujus Christianis nulla unquam
fuit jucundior, Gentilibus nulla fortunatior. Eadem Libellæ publicatio per
universum imperium celebrata. Sinarum ingressum, extorci videntur interdictum
vondum quidem abolitum, amplam tamen causam ingreditibus, januam pandit
Naræum. Jam albus fecundissimam ad Messum campum invitat. Solus labor
Sementis. Nihil. Qui moerant, fructusque in horrea colligant operis opus. Introeant
in laboris Fratrum, socijs annuimus. Denotat spiritus nequicquam abhorruerit
orbis interioribus. Ad calcanda discrimina Divina gloriæ calcas extimulatos.
Quibus venientibus novella Christianitas, ulni yd. r. excipiet Apostolorum nominis
immortalitas. Opusculum hoc leturæ, auditurum læto parantem, hortantem
transgredere: primum quidem, suæ nostræ sed. r. r. gratias, casusque misericordie
Divinae victimas Eucharisticas, deinde et precibus ardentissimæ ad propitiandum
Numen, in cuius manu Corda Monacharum versantur omnium, usque admodum
dignatur et flectione animum hujus Imperatoris, ad pervenienda obstacula, et
concedendam vasallij sanctæ fidei libertatem, ita r. r. efficacia imperatibus auxiliis,
quibus impedimenta amoliantur omnia, fideique ampliat, quam r. r. am
agnoscat sanctamque. Ita speramus fieri merito, et protiosissimo sanguine. Iesu
Christi Domini Nostri, patrocinio sanctissimæ Mariæ, et gloriosissimi Iosephi
Sinarum Patrum, orationibus denique fidei, filiorum cum primis socijs Jesu.

Laus Deo.

KONSERWACJE WYKONALI :
MR LUCJA BRZEŹYCKA
MR JAROSŁAW BRZEŹYCKI 1997.

ksiaznica@kc-cieszyn.pl